№ 174 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראשען

Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

היינט 6 זייטען

23-טער יאהרגאנג | 28 lipca 1930 r. | מאנטאג, ג' מנחם-אב פ' דברים תר"צ

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

רומענישע ווערט פאַפּירען פאַלען אין לאָנדאָן
צוליב די אַנטי-יודישע עקסצעסען
בעפעהלען צו אָרגאַניזירען עקסצעסען האָבען די אַנטיסעמיטען פונאַנדערגעשיקט דורכ'ן אינערן-מיניסטעריום
ווידער אונטערגעצינדען און חרוב געמאַכט יודישע שטעטלעך

צוליב די אַנטי-יוד. עקסצעסען
זענען געפאַלען די רומענישע ווערט-פּאַפּירען.

טשערנאָוויץ, 27. (י. ט. א.) דאָס טשערנאָוויצער „טאָגבלאַט" טיילט מיט פון בוקאַרעסט, אַז איינע פון די גרויסע בוקאַרעסטער בענק האָט אָנגעפרעגט אין לאָנדאָן וואָסערע סיבּות עס האָבען גורם געווען צו דעם געוואַלדיגען פאַלען פון די קורסען פון די רומענישע ווערט-פּאַפּירען. דערויף האָט די באַנק בעקומען פון לאָנדאָן פאָלגענדען ענטפער:

עס איז שווער אָנצוגעבען גענוי די סבּות, אָבער העכסטוואהרשיינליך איז עס אַ פּועל-יוצא פון די לעצטע אַנטי-יודישע עקסצעסען אין רומעניען.

דער דאָזיגער ענטפער פון לאָנדאָן האָט אין די רומענישע קרייזען געמאַכט אַ שטאַרקען רושם.

אַנטיסעמיטען אָרגאַניזירן עקסצעסען
מיט דער הילף פון אינערן-מיניסטעריום

בוקאַרעשט, 27 (יט"א) אַ גרויסע סענסאַציע האָט אַרויסגערופען דער רעזולטאַט פון דער רעוויזיע, וואָס איז אויס'ן בעפעהל פון פּרעמיער מאַניו אויסגעפיהרט געוואָרען אין דער וואוינונג פון דעפּאַרטאַמענט-דירעקטאָר פון אינערן-מיניסטעריום, טשענסלאָאַנו. עס זענען וויי טער ענטדעקט געוואָרען אַ רייהע דאָקומענטען און אַ בעפעהל פונ'ם פיהרער פון דער „אייזערנער גוואַרדיע" קאָדריאַנו צו אָרגאַניזירען אַנטי-יודישע עקסצעסען.

ג אָרגען וועט טשאַנסלואַנו אויסגעהערט ווערען פון פּראָקוראָר.

דער ספּאָרט יום-טוב
פון די טרומפּעלדאָרטשיקעס אין וואַרשע

וואַרשע (טעלעגאַניש) היינט איז דאָ פאָרגעקומען אַ גרויסער טרומפּעלדאָרט-ספּאָרט-יום-טוב. אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ זענען געקומען עטליכע טויזענד מענשען.

ד"ר האַסטמאַן איז ספּעציעל צו דער פייערונג געקומען פון רינא און ער האָט אָפּגענומען די דעפילאַדע.

די פאַבריק „אַלקוש" הויבּט אָן אַרבּייטען

סאָסנאָוויץ. (טעלעגראַפיש) אין רעזולטאַט פון די אונטערהאַנדלונגען פון די אַרבּייטער-פאַראיינען מיט דער פאַבריק „אַלקוש" דורך דער פירמעס-לייטונג פון אַרבּייטס-אינספּעקטאָר, איז בעשלאָסען געוואָרען קומענדיגע וואָך צו לאָזען אין גאַנג די פאַבריק. „אַלקוש" וועט בעשעפטיגען 1000 אַרבּייטער. אַזוי אַרום וועט ענדליך ליקווידירט ווערען דער סכסוך, וואָס דויערט שוין עטליכע חדשים.

שטייגענדע טענדענץ פון קינדער-געבורטען און פאַלענדע פון קינדער-שטערבליכקייט אין תּל-אָבּיב

ירושלים, (יט"א)

די לעצטע סטאַטיסטיק (סעפּטעמבער 1928 — סעפּטעמבער 1929) ווייזט אַרויס אַ שטייגענדע געבורטס-טענדענץ און פאַלענדע קינדער-שטערבליכקייט-טענדענץ אין תּל-אָבּיב. אין דערמאָנטען פעריאָד זענען אין תּל-אָבּיב רעגיסטרירט געוואָרען 1,909 געבורטען און 623 קינדער שטערבליכקייט-פאַלען. אין פריהערדיגען יאָהר זענען געווען 1,740 געבורטען און 630 פאַלען פון קינדער-שטערבליכקייט.

שרעקליכע אונטערצינדונגען
אין יוד. שטעטלעך אין רומעניען

בוקאַרעשט, 27 (יט"א) די שרפה אין שטעטעל סאַסקוט (מאָלדאַוויען) האָט פערניכטעט דעם גאַנצען האַנדעלס-קוואַרטאַל. צעהנדליגע יודישע הייזער און געשעפטען זענען פערברענט געוואָרען. דער שאָדען בעטרעפט העכער 1 מיליאָן דאָלאַר. די בעפעלקערונג איז פערצווייפעלט.

אויך פון אַנדערשוואו קומען אָן ידיעות וועגען שרפות. אין די שטעטלעך בוקעא, גאָרץ, ניואַנס זענען אויסגעבראָכען שרפות. די יידישע בעפעלקערונג איז זעהר נידערגעשלאָגען.

פּרעזעס פון יוד. אַמעריקאַנישען קאָנגרעס פאָהרט קיין גענף

פּאַריז, 27. יולי (י. ט. א. טעלעגר.) אַהער איז אָנגעקומען דער פּרעזידענט פון יודיש-אַמעריקאַנישען קאָנגרעס און מיטגליד פון דער יודישער אַגענץ ד"ר צירוס אַדלער. ד"ר אַדלער פאָהרט אָפּ קיין גענף, וואו עס דאַרפען בקרוב אָנקומען מיטגלידער פון דער כותל-מערבי-קאָמיסיע, מיט וועלכע ה' אַדלער וועט אָפּהאַלטען אַ געשפּרעך.

תּל-אָבּיב צוואַקסט זיך

ירושלים, (יט"א)

אין מחנה-יהודה, אַ פאָרשטאָט פון תּל-אָבּיב, איז געלעגט געוואָרען דער גרונד-שטיין פאַר אַ נייעם גרינס-מאַרק און וועלכען עס וועלען געבויט ווערען 31 געשעפטען. דער מאַרק זאָל ווערען אַ ווילטיגער צענטער פון גרינס-האַנדעל צווישען די אויגוסט געשעהענישען האָט דער תּל-אָבּיב'ער ועד-העיר ערמעגליכט קרעדיטען יפו'ער קליינהענדלער צו קענען אַריבּערפיהרען זייערע אונטערנעהמונגען פון יפו קיין תּל-אָבּיב. טייל פון זיי וועלען זיך איינאָרדנען אין דעם נייעם גרינס-מאַרק. די פערטליכקייט פון לעגען דעם גרונד-שטיין האָבען בייגעוואוינט פאָרשטעהער פון דער רעגירונג.

„איזוועסטיא" וועגען ליטווינאָוו'ס אינטערוויו

מאָסקווא. (ספּ.) אַרומרעדענדיג דאָס געשפּרעך, וואָס ליטווינאָוו האָט געהאַט מיט די אויסלענדישע קאָרעספּאָנדענטען וועגען דער סאָוויעטישער אויסערליכער פּאָליטיק, שרייבט די „איזוועסטיא" צווישען אַנדערען: „ווי ליטווינאָוו האָט ערקלערט, איז ער גרייט צו שטיצען יעדען פאָרשלאַג, וואָס האָט דעם צוועק צו פערקלענערן אַ מלחמה-געפאַהר. וואָס אַנבּעלאַנגט די שכנות'דיגע לענדער, האָט ליטווינאָוו בעמערקט, אַז אין דעם פּרט וועט ער זיך האַלטען בײַם אַלטען פּרינציפּ — קאַמף פאַר שלום. די פּאָליטיק פון די סאָוויעטען — פערטיידיגט די „איזוועסטיא" — ענטשפּרעכט דער גרונד-ליניע פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, וועלכע איז אָנגעצייכענט געוואָרען דורך סטאַלינ'ס רעדע אויפ'ן 16. קאָנגרעס פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און איז אין גייסט פון די רעזאָלוציעס, וואָס זענען דורכ'ן קאָנגרעס אָנגענומען געוואָרען.

אַ באַנדיטען-אָנפאַל אין רוים

רוים. (ספּ.) היינט איז דאָ אויסגעפיהרט געוואָרען אַ באַנדיטען-אָנפאַל אויף אַ נישט-גרויסע באַנק אין מיטען שטאָט. דער דינער פון באַנק, וואָס האָט געשטעלט אַ ווידערשטאַנד, איז ערמאָרדעט געוואָרען. די באַנדיטען זענען אַנטלאָפען.

פּרעמיער סלאַוועק
אין זאַקאָפּאַנע

זאַקאָפּאַנע. (טעלעפאָניש) היינט 7 פריה איז אַהער אָנגעקומען דער פּרעמיער סלאַוועק. נאָכ'ן פריהשטיק איז דער פּרעמיער אָפּגעפאָהרען קיין מאָרסקע אָקאָ און איז באַלד פון דאָרט צוריקגעקומען קיין זאַקאָפּאַנע, וואו ער שטעהט איין אין האָטעל בריסטאָל.

מאַרשאַלעק שימאַנסקי אין גענף

גענף, 27 יולי. (ספּ.) דער סענאַט-מאַרשאַלעק פּראָפ. שימאַנסקי, איז היינט אָנגעקומען קיין גענף.

דער פּוילישער געזאַנדטער אין בערן, מאָדזעלעווסקי, איז ספּעציעל געקומען קיין גענף בעגריסען דעם סענאַט-מאַרשאַלעק.

אין אָוונט איז פאָרגעקומען מיט'ן אָנטייל פון מאַרשאַלעק שימאַנסקי אַ זיצונג פון גענעראַל-סעקרעטאַריאַט פון די פּוילישע געזעלשאַפטען אין דער שווייץ.

דענקמאַל פאַר מאַרשאַל פּילסודסקי אין פּויזען

פּויזען. (טעלעפאָניש) היינט איז דאָ פאָרגעקומען די אַנטהילונג פונ'ם דענקמאַל, וואָס איז געשטעלט געוואָרען דעם מאַרשאַל פּילסודסקי.

וואָרנונג.

דערמיט וואָרנע איך די עלטערן פון די פּריוואַט-שולע ש. מ. מיליך אַז דער געוועזענער לעהרער מרדכי לעווין קאַסירט איין פאַר דער שולע געלדער ביים פאָרצייגען אַ פאַלשע לעגיטימאַציע. איך מאַך אויפמערקזאַם, אַז נאָר ה' יעקב איינשידלער האָט דאָס רעכט איינצוקאַסירען געלדער געגען מיינס אַ קוויטונג.

מיט אַכטונג י. מיליך

שטאָטיש טעאַטער — צעגעלניאַנא 63. — יאהר XV אָנפ. מ. מזאה

גאַסטראָלען פון דער ווילנער טרופּע

היינט מאָנטאַג, דעם 28-טען 8.45 אַ זייגער אין אָוונד.

די תּאווה

מאָרגען דינסטאַג דעם 29-טען יולי 8.45 אָוונט

טאָג און נ[illegible]כט

דער פאָר-פערקויף פון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון שטאָטישען טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

Bank Spółdzielczy
Kupców i Przemysłowców
w ŁODZI
Spółdz. z ogr. odpow. — Tel. 136-46 i 188-34

39 צעגעלניאַנא 39

פראָנט 1-טער שטאָק — פראָנט 1-טער שטאָק

נעמט אָן וועקסלען, פראַכטען און פערשידענע דאָקומענטען אויף אינקאַסע אויף אַלע פּלעצער אין גאַנץ פּוילען ביי אַ מינימאַלער פּראָוויזיע און צאָהלט אויס דעם זעלבען טאָג, ווייזט איבער געלד אויף גאַנץ פּוילען, נעמט אָן וקלאַדען איינלאַגען, נדן-געלדער און קלענערע אָפּשפּאָרונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען, מאַכט דיס קאָנטאָ און גיט אַרויס אָוואַנסען אויף אינקאַסאָ.

ערלעדיגט אַלץ פּינקטליך און רעעל.

די באַנק איז אָפען פון 9 ביז 2 מיטאָג.

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאַווניע

— אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט —
מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען וקלאַדקעס געגען פלאַט פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַטען א. ז. וו. גדאַנסקא 28, וו. 1, פון 5–7 אָוונט

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און וועניערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8–11 פריה און 6–9 אָוונד. זונטאָג פון 9–2 מיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. med. H. Lajchter
צאָהן-כירורג
קיפער, דזשאַנסלעס גומען, צינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.
זשעלאַזנאַ 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט.
נעמט אָן פון 2.30 נ"מ. ביז 9.30 אָוו.

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

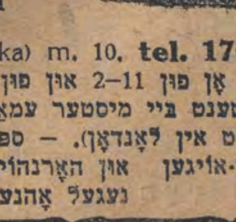

Traugutta 5 (Krótka) m. 10. tel. 170.37
נעמט אָן פון 11–2 און פון 4–7 אָוו. — געוועזענער אַסיסטענט ביי מיסטער עמאַלען (וויענער-אויגען אַנשטאַלט אין לאָנדאָן). — ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען הינער-אויגען און האָרנהויט, ווי אַריינגעוואַקסענע נעגעל אָהנע שמערצען.

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשא 30 טעל. 114-75
ספּעצ. אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. A. Mazur
ווסכאָדניאַ 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.81.30 און 4—6 אָוונד

Dr. med. H. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט- און וועניערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשא 9, טעל. 128-98
נעהמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונד
אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.
ROMAN BORNSTEIN
chor. wewn. i nerw.
CIECHOCINEK Dw. „Ormuzd"

Dr. Niewiażski
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–9 אָוונד.
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוועכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

אראבער ארגאניזירען פייערליכקייטען צום 40-טען טאג פון אויפהענגען די דריי „קדושים"...

י ר ו ש ל י ם, 27 יולי (יט"א טעלעגר.) היינט ווערט 40 טעג זייט עס איז אויסגעפיהרט געווארען אין עכו דער טויט-אורטייל איבער די דריי אראבישע מערדער.

די אראבישע צייטונג „על כרמל" איז מודיע, אז אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען אויסגעבראכען שטורמישע קאנפליקטען צווישען פארויצענדער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע מוסאטא מוסא קאזים פאשא און דעם סעקרעטאר פון דער עקזעקוטיווע מאגאנאן.

דער סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע האט ערקלערט, אז ניט קוקענדיג אויפ'ן פערבאט פון דער רעגירונג, וועט די אראבישע בעפעלקערונג נעהערען דעם אנדענק פון די אומגעקומענע דריי אראבער, וועלכע זיי בעטראכטען פאר קדושים. עס וועלען איינגעארדענט ווערען פערשידענע עפענטליכע פייערליכקייטען. צוליב דעם, וואס דער פרעזעס פון דער עקזעקוטיווע, איז קעגען איינארדנען אזעלכע פייערליכקייטען, קומט דער „על כרמל" צום אויספיהר, אז עס האלט איצט ביי א קריזיס אויפ'ן פרעזעס-אמט פון דער עקזעקוטיווע.

די סאוויעטען ליקווידירען דאס געלד-סיסטעם?

מ א ס ק ו א, 27. יולי. (ספ.) דער פינאנץ-קאמיסאר ברובלאנאוו האט אפגעלייקענט די קלאנגען, אז די סאוויעט-רעגירונג קלערט זיך צו ליקווידירען פון פערקעהר דאס זילבער-געלד און צו ליקווידירען דאס געלד-סיסטעם, פערבייטענדיג עס מיט א קארטען-סיסטעם. ברובלאנאוו זאגט, אז די דאזיגע קלאנגען פערשפרייטען אנטי-סאוויעטישע עלעמענטען, די צו שטערען די אינערליכע הלוואה פאר'ן „פינף-יעהריגען פלאן". לויט ברובלאנאוו'ס פערזיכערונגען בויט די סאוויעט-רעגירונג איהר געלד-ווירטשאפט אויפ'ן יסוד פון פעסטען רובעל און אויף דער פערפעסטיגונג פון דער קויף-קראפט פון טשערוואניעץ.

בודזשעט-אוסטאוו פון דער דייטשער רעגירונג

בערלין. (ספ) די דייטשע רעגירונג האט פערעפענטליכט איהר בודזשעט אין דער פארם פון א דעקרעט. דער בודזשעט איז מיט 150 מיליאן קלענער, ווי דער בודזשעט-אוסטאוו, וואס איז אפגעווארפען געווארען דורכ'ן רייכסטאג.

אמעריקאנער סטודענטען קומען נישט קיין לאדז

(פ) ווי מיר האבען געמאלדען, דארט קיין לאדז געזאלט קומען אנ'אויספלוג פון 50 אמעריקאנער סטודענטען, וועלכע קעהרען זיך אום פון א רייזע איבער סאוויעט-רוסלאנד. לעצטענס האבען זיי אבער געענדערט דעם מארשרוט פון זייער רייזע. זיי וועלען בלויז בעזוכען ווארשא, קראקא און פויזען, אויסמיידענדיג לאדז.

דער לאקאאוט אין וויען

10 טויזענד ארבייטער געבליבען אהן ברויט

ווי ע ן, 27. יולי. (ספ) דער לאקאאוט פון די דרוקערי-בעזיצער נעמט ארום 10 טויזענד ארבייטער.. לעת עתה ערשיינען די צייטונגען נארמאל, אויב דער לאקאאוט זאל פערשארפט ווערען, דאן וועלען אויך די צייטונגס-דרוקער אפשטעלען די ארבייט.

210 קינדער אומגעקומען פון פאראליזש

שטראסבורג, (ספ) אין משך פון דעם לעצטען מעת-לעת האט מען דא פעסטגעשטעלט עטליכע פרישע פארפאלען פון פאראליזש צווישען קינדער. אויף אזא אופן זענען אין משך פון די לעצטע 5 טעג געווען 42 פארפאלען און 210 אין משך פון די לעצטע 5 וואכען.

א יוד שווער פערוואונדעט פון א אויטא

(פ) אויף פילסודסקי גאס (ווסבאדניא) איז אנ'אויטא איבערגעפאהרען דעם דורכגעהענדען יודישען הענדלער יאנקעל שטערנבערג. שטערנבערג איז שווער פערוואונדעט געווארען און פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(פ) היינט און מארגען וועט אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע אויף אל. קאשטשושקי 21 פאר די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1908 און פון עלטערע יאהרגענג, וועלכע האבען נאכנישט רעגולירט זייערע מיליטער-ענינים.

די מאמע א גאסען פרוי פערטשעפעט אין גאס איהר אייגענעם זוהן

א אויסטערלישע געשיכטע, וואס עס פאסירט אלץ אין אונזער אויסגעלאסענער צייט

(פ) פארלויגע נאכט האט מען אין קאמיסאריאט אריינגעבראכט עפעס א יונגען מענש מיט א גאסען-פרוי, ווייל זיי האבען געמאכט אנ'אוואנטורע אין גאס. דער דיזשורירענדער פשאדאווניק, וועלכער האט צוגעהערט דעם פראטאקאל, האט זיך דערוואוסט, פון אנ'אונגלויבליכער געשיכטע.

א פרוי פון א לאדזער סוחר האט גענומען פערראטען איהר מאן און אין משך פון א קורצער צייט איז זי אזוי נידריג געפאלען, אז נישט קוקענדיג דערויף, וואס זי האט געהאט א מאן מיט 5 קינדער, איז זי געווארען א גאסען-פרוי און לעגט זיך דרעהען אויף קאנסטאנטינער גאס און אויף שטח פון זאכארניא ביז גראנסקא.

נעכטען ביינאכט האט זי פערטשעפעט אין גאס עפעס א יונגען מענש און גענומען איהם שלעפען פאר'ן ארבעל. דעם יונגען מענש האט דאס פערדראסען און ער האט איהר דערלאנגט מיט'ן שטעקען. זי האט געמאכט יעלות און עס איז אנגעקומען א פאליציאנט, וואס האט זיי ביידע אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט. דא האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז דער פערטשעפעטער יונגער מענש איז נישט קיין אנדערער, ווי.. א זוהן פון דער דאזיגער גאסען-פרוי. זיי האבען זיך ביידע אין ערשטען מאמענט נישט דערקענט און אזוי ארום איז געקומען צום העסליכען אינצידענט.

די דאזיגע אויסטערלישע מעשה, וואס איז אפילו פאר אונזער אונגעוועהנליכער צייט ממש אונגלויבליך, האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע אפילו צווישען דער פאליציי, וואס איז געוואוינט צו האבען צו טון מיט אלערליי מעשים תעתועים פון אויסגעלאסענע פערשוינען.

פערענדיגט דער שטרייק פון די האנד-וועבער

(§) דער סכסוך צווישען די האנד-וועבער און אינדוסטריעלער, וואס איז מיט עטליכע וואכען צוריק אויסגעבראכען צוליב דעם, וואס די אינדוסטריעלער געבען אויסצוארבייטען סחורות לוין-וועבער פון דער פראווינץ, איז ענדגילטיג ליקווידירט געווארען.

ס'איז געקומען צו א הסכם, לויט וועלכען די לוינען פון די פראווינצער וועבער דארפען אויסגעגליכען ווערען פראפארציאנעל מיט די לוינען פון די לאדזער האנד-וועבער. בעת א רעדוקציע ווערען קודם כל רעדוצירט די פראווינצער. דערביי זענען פעסטגעשטעלט געווארען פאלגענדע לוינען: פון דעם אזוי-גערופענעם פיליז 90 פראצ., ווייסער זייד 100 פראצענט, שווארצער און קאלירטער זייד 80 פראצ., פלויש-קאפעס 50 פראצ. און פון מעבעל-מאטעריאל 75 פראצ. הוספה צו די בזז-ארצטינע לוינען.

נאכ'ן אונטערשרייבען דעם אפמאך טרעטען די ארבייטער צו צו דער ארבייט.

פון ספארט-לעבען

נעכטיגע מעטשען פאר דער ליגע מייסטערשאפט

„לעגיא" – „ווארשאוויאנקא" 0:5

„גארבארניא" – „רוך" 2:4

„א" קלאס מייסטערשאפט פון לאדזער א.ז.פ.נ.

„הכח"–„ל. ט. ס. ג." 2:2 (2:2)

הכח איז צו דעם מעטש ארויסגעטרעטען אהן קרייצערן און זאקליקאווסקי'ן, דאגעגען ל.ט.ס.ג. פערשטארקט מיט די ליגאווע שפילער פאגאדזינסקי, וורלפאנגעל, טריצבעל און ווינשע.

דער מעטש איז געווען א אינטערעסאנטער. ל.ט.ס.ג. האט געשפילט זעהר שארף. „הכח" האט נאך די לעצטע מפלה מיט פ. ט. צ. געשפילט בעסער אין אלע רייהען.

ביז צו דער פויזע ערצילט „הכח" 2 טויערען דורך פרעסער'ן און שאראקאוויאק'ן, ל.ט.ס.ג. דורך ווינשען, האלבענדיג א איבערגעוויכט איבער דעם געגנער.

אין דער צווייטער העלפט גרייפט הכח מעהר אן, אבער זי קען נישט ערצילען דעם נצחון.

ריכטער ה' ווארדעשקעוויטש.

„אוניאן" – „טוריסטען" 1:2

„ל. ק. ס." – „מאכול" (זגערוש) 5:5

„קדימה" – „זיעדנאטשאנע" 3:3

א בכבודיגען רעזולטאט פאר דעם יודישען ספארט-קלוב קדימה, וועלכער האט געפיהרט 3 מינוט פאר ענדע 2:3

„הכח" II – „ל. ט. ס. ג." II 0:2 (0:1)

„טוריסטען" II – „אוניאן" II 1:0

„הכח" II – „לעביא" 3:2 (2:0)

ט א מ א ש א ו. נעכטען האט געשפילט די רעזערווע-מאנשאפט פון „הכח" אין טאמאשאוו מיט דעם מייסטער פון דער שטאט „לעביא". דער מעטש האט זיך פערענדיגט מיט א נישט פערדינטען נצחון פון „לעביא", דאביי האט „הכח" נישט אויסגענוצט צוויי 11-מעטער שטויסען.

„הכח" – „ל. ק. ס."

דינסטאג דעם 29 ד. ח. 5 א זייגער נאכמיטאג וועט אויפ'ן פלאץ פון „וו.ק.ס." פארקומען א מייסטערשאפט-מעטש פון דער „א" קלאס צווישען „הכח" און „ל.ק.ס." דער מעטש זאגט צו צו זיין זעהר אינטערעסאנט, ווייל ביידע מאנשאפטען ווערען פערעכענט צווישען די שטארקסטע מאנשאפטען אין דער „א" קלאס.

שוידערליכע, גרוילענדע סצענעס און בילדער פון די חרוב געווארענע געגענדען אין איטאליען

14 יעהריג יונגעל לויפט 20 שעה צופוס צו זעהן זיין מאמע. און ער געפינט זיין גאנצע משפחה צווישען די אומגעקומענע.–די פערצווייפעלטע פרויען וווילענישט צונעמען דאס עסען. וואס מ'ברענגט זיי.–די פרוי, וואס האט געהערט 2 מעת-לעת די הילפס-רופען פון איהר מאן. – יונגע מענשען גרוי געווארען איבער נאכט

איינדרוקען פון א רייזע איבער די חורבות

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „בערלינער טאגעבלאט", וועלכער מאכט איצט א רייזע איבער די געביטען, וואס זענען חרוב געווארען בעת דער לעצטער ערד-ציטערניש, גיט איבער פאלגענדע אינטערעסאנטע קוריאזען און איינדריקען:

צוקומענדיג נעהנטער צו די חרוב-געווארענע געגענדען, האט ער בעגעגענט אויפ'ן וועג א 14-יעהריג יונגעל פון נעאפאל, וועלכער האט געבעטען איהם מיטצונעהמען אויף זיין אויטא. דאס יונגעל איז פון נעאפאל. זיין פאמיליע האט זיך געפינען בעת דער קאטאסטראפע אין אקוואלאניע. ער האט געהערט — דאס יונגעל דערצעהלט, — אז זיין מוטער איז אומגעקומען בעת דער ערד-ציטערניש. ער לויפט שוין 20 שעה אהן אויפהער פון נעאפאל, כדי צו קאנען נאך איינמאל אנקוקען זיין ליבע מאמע...

דער גאנצער וועג איז פול מיט וואנדערנדע איינוואוינער פון די חרוב-געווארענע שטעט. עס געהען יונגע פרויען, וואס זענען איבערנאכט גרוי געווארען. נאך זיי שלעפען זיך נאך קליינע קינדער. אייזעלער שלעפען דאס ביסעל האב און גוטס, וואס עס איז געלונגען ארויסצוראטעווען פון חורבן.

אט געהט א מויל-אייזעל, אויף וועלכען עס ליגען איינציגע קאלדרעס און אויף די קאלדרעס איז פארהאן א פראוויזאריש וויגעל, אין וועלכען עס ליגט א קינד, וואס איז סך-הכל אלט א פאר וואכען.

ביי א פראוויזאריש-אויפגעשטעלט ביירעל זיצען אלטע פרויען און קנייען. די אלטע לייט קוקען מיט אומגליקליכע פערשטארטע בליקען, ווי זיי וואלטען נאך נישט געוואוסט, ווי עס וואלט זיי מעהר קיין זאך נישט אינטערעסירט.

נישט ווייט פון דארט זיצט א יונגטשען מיידעל, וואס איז פאר צרות משוגע געווארען. זי זינגט און זינגט, לאכט אזוי משוגע'דיג און טאנצט...

ביי דער איינגעפאלענער קירכע פון אקוואלינא ליגען הויפענס טויטע קערפערס. עס איז נישט קיין האלץ צוזאמענצוקלאפען א פאר ברעטער. זיי ליגען אזוי, די מתים, איינגעוויקעלט אין טיכער. די זון שיינט און אקעגען ליגען די זיך צופאלענדע קערפער, אומגעקומענע פון דער נאטור-קאטאסטראפע. גאנצע מחנות פליגען בעדעקען די טויטע קערפערס...

דארט ליגט אנ'אפגעריסענער פוס, דא א שטיק פלייצע. פון א צושפאלטענעם מוח זעהט מען דעם ארויסגערינענעם מארך. אויף די חורבות זיצען קינדערלעך פרויען און קלאגען.

א קליין יונגעלע זיצט אויף די חורבות פון אנ'איינגעפאלענע הויז און האלט עפעס מיט ביידע הענד א הייליג בילד. דאס איז איהם געלונגען צו ראטעווען פון זיינער גאנץ פערמעגען.

עס קומען אן איינציגע אויטאס מיט שפייז, ברויט, קאנסערווען און וואסער. די פרויען ווארפען זיך ווי משוגע'ע אין קלאגען קיין איינציגע ווערט נישט אראפ. קיין בענעהר צו עסען. אלע ליגען אפאטיש און רעדען נישט אויס קיין ווארט. מ'מוז זיי דאס ברויט געבען אין די הענד אריין, ארייגשטופען אין מויל אריין...

אנ'אלטער פויער מיט א פערבאנדאזשירטען קאפ און אפגעהאקטע האנד שרייט: „מיר דוכט זיך, אז כ'בין אנגע'שכור'ט". דער דאזיגער פויער שעלט מיט ביטערע קללות דאס מיליטער, די מיליץ, און די דאקטוירים, אינזשינערען און זשורנאליסטען: וואס ווילען זיי פון אונז? — שרייט ער — זיי לאזען דאך אונז גארנישט טון. זאלען זיי פערזוכען דעם טעם, ווי מיר, וועלען זיי פערשפארען צו פייניגען אונז מיט זייערע נארישע פראגען.

א פרוי שטעהט און פליקט זיך אויס די לעצטע האר פון קאפ: צוויי טעג האט זי געהערט די קרעכצען און הילפס-רופען פון איהר מאן, וואס איז געלעגען אונטער דעם איינגעפאלענעם הויז. איצט איז ער טויט

און א פאר מינוט ארום האט דער קארעספאנדענט דערזעהען דאס 15-יעהריגע יונגעל, וואס איז מיט איהם מיטגעפאהרען. אבער ער איז נישט געווען מעהר צו דערקענען. א צוזאמענגעבראכענער, פערצווייפעלטער איז ער געלעגען אויף דער ערד און מורא'דיג געקלאגט... ער האט פערלוירען נישט נאר די מוטער, נאר אויך דעם פאטער און דריי שוועסטער...

פון הינטער די חורבות אין איטאליען

נעמט מען אלץ נאך אפ לעבעדיגע מענשען

ר ו י ם, 27 (ספעצ.) דער איטאליענישער רויטער-קרייץ, וואס פיהרט אן מיט'ן אויסגראבען די פערשיטעטע און טויטע מעלדעט, אז מען געפינט כסדר נאך הינטער די חורבות לעבעדיגע מענשען, וואס ווערען אזוי ארום, ווי דורך א נס ניצול פון טויט.

בעת דער קעניג איז אנגעקומען קיין מעלפי האט א פרוי פון די געליטענע גראד געבוירען א קינד. די מוטער האט דעם קינד א נאמען געגעבען וויקטאר.

אנהויב פונ'ם בוי-סעזאן אין לאדז

מען ערווארט היי-יאהר א פערשטארקטע בוי-טעטיגקייט

עס וועלען אויסגעבויט ווערען פיל שטאטישע און מלוכה'שע בנינים

(§) נעכטען איז אין לאקאל פון פערבאנד „פראצא" אויף גלובנא 31, פארגעקומען א מיטינג פון די בוי-ארבייטער כדי ארומצורעדען א ריהע ענינים, וואס זענען פערבונדען מיט'ן אנהויב פון בוי-סעזאן אין לאדז.

דער רעפערענט אנטקאוויאק, דער לייטער פון פערבאנד האט אין זיין רעפערעט געשילדערט די לאגע פון די בוי-ארבייטער אין לאדז. צווישען אנדערע האט ער אנגעוויזען, אז ריזות ווי אין אויגוסט איז צו ערווארטען וועט זיך אין לאדז אנהויבען א פערשטארקטע בוי-טעטיגקייט, בעשטיהען זיך די פראווינץ בוי-אונטערנעהמער צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט די ארבייטער און שליסען מיט זיי א לוין-אפמאך אויף אונגינסטיגע בעדינגונגען פאר די ארבייטער, ווארום אנשטאט 1.60 פאר א שעה ווילען זיי געבען נאר 60 גר.

דער רעדנער ווארענט די ארבייטער נישט צו שליסען קיין סעפעראטע אפמאכען נאר א קאלעקטיווען אפמאך דורכ'ן פעראיין.

ווייטער פאדערט ער זיך צו ווענדען צו דער מאכט, אז מען זאל נישט צולאזען קיין פרעמדע ארבייטער צו דער ארבייט כל זמן עס זענען פארהאן לאדזער ארבייטס-הענד.

לאמיר מען האפט, אז דער בוי-סעזאן וועט היי-יאהר זיין א לעבעדיגער, מען דארף בויען דעם בנין פאר דער קרייז-תפיסה, עטליכע בנינים פאר פאלקס-שולען, א ריהה מלוכה-בנינים און א ריהה בנינים אין דער שטאטישער ארבייטער-קאלאניע אויף פאלעשיע האלט דער רעפערענט דאך, אז עס וועט קלעקען אין לאדז ארבייטס-הענד און מען זאל נישט צולאזען קיין פרעמדע און הויפטזעכליך נישט קוואליפיצירטע ארבייטער, וואס דריקען דאך די לוינען.

נאך א לעבעדיגער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען אונטערצונעהמען אנ'אקציע און זיין פון די פאסטולאטען פון רעפערענט

גאָט'ס שטראָף אויף דער זינגענדיגער שטאָט נעאַפּאָל

(קאָרעספּאָנדענץ פון איטאַליען) — פון ע. ד. קליינלעהרער

די מענשליכע שפּראַך איז צו אָרים אויסצודריקען און ווערטער דאָס גרויסע אומגליק, דעם צער און צאָרן, וואָס איז אויסגעגאָסען געוואָרען אויף נעאַפּאָל און איהר אומגעגענד. פון די וואונדער-באַרע היסטאָרישע דענקמעלער, פּאַלאַ-צען און ווילעס זענען געוואָרען בערג-לעך זאַמד און שטיינער.

צווישען די חורבות ליגען די פּרעכ-טיגע ווילעס פון קאַפּאַ די מאָנט, די ווילעס פון ראָמאַנטישען פּאָמערא, וואו עס פלעגען עולה רגל זײַן פערליבטע פּאָרלעך. עס איז אויך חרוב געוואָרען דער וואונדערליכער פּאַלאַץ און פּאָסי-ליפּאָ, וואו עס האָט געבליטעט מיט 2 טויזענד יאָהר צוריק דער וועלט-בערימ-טער לאַטיינישער פּאָעט ווירגיליוס. עס ווילט זיך פּשוט נישט גלויבען, אַז די דאָזיגע הערליכע ווינקעלעך, וואו עס וואָלטען געדאַרפט זיצען די געטליכע מוזען, זענען אוצט פערוואַנדעלט געוואָ-רען אין הויפענס אַש און שטיין.

אוצרות פון הונדערטער יאָהרען אַר-בײַט זענען אין איין מינוט געגאַנגען לאיבוד. ערגעבוינגען פון אַ כך דורות זענען חרוב געוואָרען דורך געהיימע נאַ-טור-כחות.

אויף אַ שטח פון 20 טויזענד קילאָ-מעטער איז פאָרגעקומען די ערד-ציט-טערניש, אײַנשלינגענדיג מענ'טשען, הײַ-זער און קונסט-ווערק. די פערצווייפלונג, שרעק און פּאַניק איז געווען בײַ דער בעפעלקערונג אַזוי גרויס, אַז זיי האָבען געמיינט, אַז די וועלט געהט שוין אונ-טער. זיי האָבען געגלויבט, אַז די טויע-רען פון גיהנום האָבען זיך געעפענט און די גאַנצע ערד ווערט אײַנגעשלונגען.

גרויזאַם און שוידערליך איז געווען די שטראָף, וואָס האָט געטראָפען דער זינ-גענדיגער שטאָט נעאַפּאָל.

און דער גורל האָט געוואָלט, אַז דאָס אומגליק זאָל קומען גראָד אין יולי, ווען די גאַנצע שטאָט ערוואַרט שוין מיט אונגעדולד דעם געזאַנג-קאָנקורס. די דאָזיגע שטאָט, בײַ וועמענס ברעגעס עס האָבען זיך געשוצט די סירענעס נאָכדעם ווי די פּרובען צו רײַצען אוליסעאוס'ן מיט געזאַנגען האָבען זיך נישט אײַנגעגעבען, די דאָזיגע שטאָט דרוקט אויס אַלע איה-רע שטימונגען, געפיהלען און איבערלע-בונגען און געזאַנג. תמיד האָט פון נעאַ-פּאָל זיך געטראָגען הימנ'ען צו גאָט, צו דער ליבע, צו די לאַזור-הימלען, צו דער פּראַכט פון דער שטאָט און אומגעגענד.

אוצט טראָגען זיך צווישען די אײַנגע-פאַלענע מויערען פון נעאַפּאָל אײכה-קלאַנגען, וועה-געשרײַען, פערצווייפלונגס רופען. דער חורבן האָט אַלץ אַרומגענו-מען, אפילו די דענקמעלער, וואָס שטע-הען שוין הונדערטער יאָהרען, זענען נישט געשאָנעוועט געוואָרען.

אויף דעם דאָזיגען שטח, וואו עס איז אוצט פאָרגעקומען די מורא'דיגע ערד-ציטערניש האָבען זיך געקרייצט צוויי קולטורען: די גריכישע און די רוימישע. אויף טריט און שריט האָט דער טו-ריסט, וואָס האָט זיך געפינען אין דער געגענד, אָנגעטראָפען אויף שפּורען פון דער גריכיש-רוימישער קולטור, אויף די ליטעראַטור און מיטאָלאָגיע.

די געגענד פון פּאָטענצא, וועלכע איז אַמשטאַרקסטען געטראָפען געוואָרען פון דער קאַטאַסטראָפע, פערמאָגט היסטאָ-רישע פּלעצער, וועלכע האָבען אַ קאָלאָ-סאַלען אַרכעאָלאָגישען ווערט.

דאָס בילד, וואָס מ'זעהט, ווען מ'גע-פינט זיך אין פּאָטענצא, די מאַלערישע לאַנדשאַפטען, טעלער און פּלומען, וועל-כע רינגלען אַרום די שטאָט, מאַכען אַזאַ געוואַלדיגען רושם, אַז מ'קאָן עס שוין קיינמאָל נישט פערגעסען. עס איז מאַקי נישט קיין וואונדער, אַז דאָס דאָזיגע בין אַהער גאָט-געבענשטע ווינקעלע, האָט אַרויסגעגעבען, נישט נאָר גרויסע דיכטער, נאָר אויך אַזעלכע פילאָזאָפען, ווי פּאַמבאַטיסטי וויקאָ, טאָמאַש פון אַקווין און אַנדערע.

פון די שטעט בענעווענטא, פּאָגיאַ-מעלפי קומען אַן איוב'ס בשורות.

מסתמא ערשט מיט אַ פּאָר טעג צו-ריק האָט מען אין אַוועלינא געהערט פריילעכע געשפּרעכען אויף פערשידענע לשונות. דאָס האָבען מחנות טוריסטען געוואַנדערט אַהער אָנצוקוקען דעם בע-רימטען קלויסטער, וואָס געפינט זיך אין מאָנטע ווירגינע.

וואו זענען אַהינגעקומען די ווײַן-קע-לערן פון מעלפי? די דאָזיגע שטאָט איז אינגאַנצען אָפּגעשוועכט געוואָרען פון דער אויבערפלאַך דער מענשליכער אינטעלעקט, דער מענשליכער געניוש דאָס זיך אוצט בײַ דער נאַטור-קאַטאַס-טראָפע אַרויסגעוויזען און זײַן גאַנצער שוואַכקייט און אומבעהאָלפענקייט לגבי די געהיימע נאַטור-כחות. אין צוואַנציג-סטען יאָהרהונדערט, ווען די טעכניק האַלט אָפּ אַזעלכע געוואַלדיגע נצחונות און רײַסט אַרויס בײַ דער נאַטור איהרע סודות, האָט די נקמה פון דער נאַטור זיך אַרויסגעוויזען גרויזאַם און שוידער-ליך.

די געטראָפענע פון דער קאַטאַסטראָ-פע זענען בעהערשט געוואָרען פון שטאַר-קע רעליגיעזע געפיהלען. עס קומען אוצט פאָר אין נעאַפּאָל אַזעלכע רעליגיעזע אויסברוכען, וואָס דערמאָהנען אין מי-טעלאַלטער.

דאָרט, וואו געלעבט האָט ווירגיל און געברויזט דאָס לעבען, דאָרט, פון וואַ-נען דער עכאָ פון די האַרציגע לידער האָט זיך צוטראָגען ווײַט און ברײַט אי-בער דער וועלט, הערשט אוצט נאָר איין געפיהל: פּחד פאַר דער צופויזווערטער נאַטור, הכנעה פאַר דער השגחה.

„קוק אָן נעאַפּאָל און דערנאָך קאָנסט שטאַרבען", אַזוי פלעגט אַ דאָרטיגער אײַנוואוינער זאָגען מיט שטאָלץ. נעאַ-פּאָל און טויט — דער מאַיעסטעט פון שעהנקייט און דער גרויל פון אונטער-גאַנג.

און קיין שום שטאָט ווירקען נישט אַזוי שטאַרק די דאָזיגע צוויי ווערטער — שעהנקייט און טויט — ווי אין דעם דאָ-זיגען וואונדערליכען ווינקעלע פון דער וועלט.

ירושלים

שטימונגען אויף אַ שפּאַציר איבער די גאַסען פון דער היסטאָרישער שטאָט. — סצענעס אַרום יעזוס'עס קבר. — דער יודישער קוואַרטאַל. — דער כותל-מערבי

— פון —
י. ד. בערקאָוויטש

II

דער קליינער פּראָ-אַדם האָט דוקא יאָ דערקענט, ווער איהר זענט!.. עס פערדריסט אײַך אפילו, וואָס אין צוואַנ-ציגסטען יאָהרהונדערט האָט מיט אײַך פּאַסירט אַזאַ זאַך. נאָר אַז איהר טראַכט נאָך שפּעטער וועגען דעם טויט-פערצווייפעלטען פּנים פון'ם קליינעם פאַנאַטישען יאַטעל, וואָס האָט זיך אַזוי אײַנגעשטעלט פאַר זײַן הייליגקייט, געפינט איהר אין דעם עפּעס אַזעלכעס וואָס איז דאָך רוהרענד...

איהר לאָזט הינטער זיך דעם קריסט-ליכען קוואַרטאַל און געהט ווײַטער אַרום צו דער הויפּט-גאַס וואָס ווײַטער איהר געהט, אַלץ אָרימער ווערט דאָס אויס-זיכט און אַלץ גערינגער ווערט די לופט. עס הויבט אָן צו שמעקען מיט אמת'ן אָריענט. איהר טרעט אַרײַן אין דעם אַראַביש-מוסולמענישען טייל-שטאָט. עס ציהען זיך אַלטע, האַלב-חרוב'ע, שטיינערנע און ליימיגע הײַזער, קליינע וואָס זעהען אויס ווי שטעלע-לאַך. פינסטערע לעכער וואָס דינען פאַר וואַרשטאַטען. אין די קלייטען זענען אויסגעלעגט און אויסגעהאַנגען אַלערליי סחורות און פּראָדוקטען: קופּעס גרינס, טעפּיכער, זײַטלעך פלייש, ליימענע קרוג, אײַזענוואַרג, זעק מיט אַרבעס, פיש, שאָפּענע פעלצלאַך... אין די פינס-טערע לעכער אַרבײַטען שוסטער'ס, בלעכער'ס, טעפּיך-וועבער. עס קלאַפּען זינגער'ס נײַ-מאַשינען. די קרעמער וויגען-אויס זייערע סחורות הויך אויף אַ קול, שרײַען איבער נאָרגעלדיגע איינער דעם אַנדערען, ווי זיי וואָלטען זיך פערהערט מיט די שטימען די וואָס האָבען שוין זייער חלק אָפּגעשריגען זיצען אין די טירען און באַלקאָנען, אָדער רויכערען נאַרגילעס. איינער אַנ'-אַלטער אַראַבער מיט טראַכטמעדיגע אויגען, אין אַ טורבאַן און אין אַ וואַ-רימע פּעלערינע, זיצט בײַ זיך אויפ'ן שוועל און צעהלט זיך אין שויס אַרײַן קופּערנע מטבעות מיט אַ שײַנענדיגען גליקזעליגען אויסדרוק אויפ'ן אַלטען בלומרען פוקסישען פּנים. און זײַן שכן וואָס אין צווייטען קלייטעל, אויך אין אַ טורבאַן, נאָר מיט אַ צולטיגען פּנים פון אַ יודישען תלמיד-חכם, וואָס דער-מאָנט שטאַרק אָן דעם בעקאַנטען בילד פון רמב"ם, זיצט אויך אין זײַן טיר אויף ווייכע קישלעך און קוקט-אַרײַן מוּת-פילאָזאָפיש אין אַ גרויסען אַלטען קאָראַן. און דאָ געהט זיי פערבײַ אַ גע-זונטער בחור'על און אַ לאַנגען קליידעל און אין אַ שמוציגען ווײַסען פאַרטוך איבער'ן קליידעל, טראָגט אויף דער דאָלאָניע פון דער האַנד אַ בלעך מיט הײַסע געפּרעגעלטע קאָטלעטען, בויגט זיך אָן צו בײַדען און דערלאַנגט זיי דאָס בלעך אונטער דער נאָז, זיי זאָלען אַ שמעק טאָן און בעקומען אַפּעטיט. די קאָטלעטען שמעקען מיט אַ שווערען חלשות'דיגען ריח, און ס'איז גענוג איין קוק אויף זייער געלבליך געריי-טען סאָאוס, עס זאָל אײַך ווערען פּריק-רע דער גאַנצער ענין פון עסען...

דער עולם, וואָס בעוועגט זיך אין דעם טייל שטאָט, איז אַ רײַכער געמיש פון בעדואינער, ענגלישע סאָלדאַטען, חסידישע יודען, פעלאַכישע ווײַבער און שווערע פּאַמשוילעס און מיט אָפּע-נע גרין געמאָלטע פּנים'ער, אַמעריקאַ-נער יודישע טוריסטען, אַראַבישע פּאָליציסטען, אָנגעפּאָהרענע חלוצים, הויכע דאַרפישע שייכען, סטודענטען פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט, רײַכע אַראַבישע פרויען אין שוואַרצע זײַד און אין שוואַרצע שלייער'ס, קאָרעס-פּאָנדענטען פון אייראָפּעאישע צײַטונ-גען, בלינדע אַראַבישע בעטלער, ניו-יאָרקער יודישע סאַלעדוש-מיידלעך..

אַלע שטופּען זיך, רײַבען זיך פּײַ די ווענט, געהען אָן איינער אויפ'ן אַנדערן. ס'איז אַ העלבט-אונטערעסאַנטער גע-דראַנג, און פונדעסטוועגען מענט איהר זיך פון צײַט צו צײַט אַ טאַפּ טאָן פּײַ די קעשענעס. איהר פערטראַכט זיך אַמאָל, איהר הערט זיך אײַן אין אַנ'-אויסטערליש קול נגינה פון אַ גראַמאַ-פאָן, וואָס טראָגט זיך ערגיץ פון אַ חושכ'דיגען קאַפע-הײַזעל: אַנ'אַראַבישער דין טענאָרעל ווײנט דאָרטען אין טיפער מדבר'דיגער בענקשאַפט, גיסט זיך אין טרעלען ווי אַ פייגעלע, ציטערט זיך עלט-ימים-נוראים'דיג, ווי אַ יונגער קליינשטעטעלדיגער חזן. און פּלוצים מוּט איהר אַ ציטער: עמיצער האָט אײַך אַ פּאַטש געטאָן אין נאַקען מיט אַ וואַרימער נאַסער שטאַנג. איהר דרעהט אויס דעם קאָפּ דערשראָקען — ס'איז גאָרנישט, אַנ'אַראַבישע אייזעלע, וואָס שפּאַצירט דאָ געמיטליך מיט דער קאָמפּאַני, האָט אײַך פרײַנדליך אַ לעק געטאָן פון הינטען מיט דער צונג..

איהר געהט ווײַטער און קומט צו צום יודישען קוואַרטאַל. דאָס אויס-זעהן פון דער הויפּט-גאַס איז דאָ כמעט דאָס אייגענע, ווי בײַ די אַראַבער, נאָר דער ריח איז אַ גאַנץ אַנדערער. עס שמעקט אָנגענעהם מיט הײַסע געפּעפּער-טע פיש, מיט אָנגעברענטען צימרינג און מיט הײַס-אײַנגעפּרעגעלטען צימעס. עס איז הײַנט ערב שבת. די הײַזער זענען דאָ געבויט גערינגער, ווי אין דעם אַראַ-בישען קוואַרטאַל, דערפאַר אָבער זעהען זיי אויס, דאַכט זיך, לײַטישער ווי דאָר-טען, מיט מעהר פענסטער און מיט שוואַרצהאָריגע מיידעלישע קעפּ, וואָס קוקען אַרויס פון די פענסטער. די אַל-טע שטיינערנע מויערלאַך מיט די אַל-טע פערוואָשאָווערטע קאַבעלדיגע דעכלעך טורעמען זיך דאָ געדריבלט איינס איבער'ן אַנדערן, ווי זיי וואָלטען זיך ענג צוזאַמענגעקליבען און אַראָפּגעקוקט איינס פון דעם אַנדערנ'ס פלייצעס מיט אין גאַס אַרײַן, צי קומט שוין נישט אַמאָל משיח? אין איינס אַנ'אויסטער-לישע אייבערשטובעל האָט זיך אויסגע-וועהלט נאָר אַ מאַרערגעם באַלאַין: עס האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף אַ ברוקעל, וואָס איז פאַרוואָרפען איבער די דע-כער פון איין זײַט גאַס צו דער צווייטער. און זיצט אַזוי אין דער הויך אָנגעברייט, קוקט אַראָפּ און מאַנט מי-טען גאַס מיט לעבעדיגע פענסטערלאַך און מיט ווײַסע פאָרהאַנגלעך און רעדט: „אויב ער קומט, וועל איך זײַן דאָס ערשטע אָנצוזאָגען די בשורה"...

און אָט איז שוין נאָהענט דאָס לעצ-טע ציל — דער כותל מערבי. דורך צעהנדליגער געשלענגעלטע שטיינערנע טרעפּ לאָזט איהר זיך אַראָפּ אַלץ טיי-פער און טיפער, לויפט דורך די שוי-דערליך-שמוציגע מאַראָקאַנישע געס-לעך, לאָפט-אויף אויף אײַער וועג בייזע, וועלפישע בליקען פון די פאַרטאַיעטע הינטערוואַנטיגע שכנים, האָט דערבײַ דאָס שאַרפע, פּלוציגע געפיהל, ווי איר וואָלט אין די עטליכע מינוטען דורכגע-לאָפען דאָס גאַנצע רשעות פון דער פרעמדער וועלט און משך פון'ם לאַנגען גלות, — ביז איהר דערגרייכט דעם ליב-טוגען, מיט זײַן פערגאַסענעם ווינקעל: דעם אַרײַנגאַנג צו דעם כותל.

איהר קומט אַרײַן שטיל אין דעם אַל-טען, שמאָלען, פערשאָטענעם געסעל

דער שאָטען פאַלט וואָרים, בעשיצענדיג, פון דער הויכער, גרויער שטאַרקער וואַנט, וואָס שטעהט טיף-אײַנגעוואָר-צעלט אין דעם אַלטען ירושה-באָדען, שטעהט מיט אַלטע גיגאַנטישע זילבערע פלייצעס אויף אייביגער וואַך פון אַ פאָלק, וואָס דורך טאָג און דורך נאַכט, דורך זומער'ן און ווינטער'ן פון דורות. איהר שטעלט זיך אַוועק מיט אַ קלאַ-פּענדיג האַרץ אַקעגען דער וואַנט, קוקט אויף איהרע אַלטע צעקאָרבטע פערי-שוואַרצטע שטיינער, קוקט אויף איהרע טרויעריג בעלויכטעטע הויכקייטען — דער איינציגער אָרט, וואו עס פלאַ-טערט און שוצט זיך די עלענדע צאַרטע ווײַסע טויב, די עלענדע שכינה פון דעם עלענדען פאָלק. איהר שטעהט שטיל, איהר הערט גאָרנישט אײַערע בעגליי-טער. איהר פרעגט נאָר זיך אַליין טיף אין האַרצען: „אָט דאָס איז זי? אָט דאָס איז זי?"..

מען זאָגט, אַז יעדער יוד, ווער ער זאָל נישט זײַן און וואָס ער זאָל נישט זײַן, ווי ער שטעלט זיך אַוועק דאָס ערשטע מאָל פאַר דעם דאָזיגען אַלטען עדות פון דער ווײַטפערלוירענער פּראַכט אַזוי ווערט אין איהם צעבראָכען דאָס האַרץ און הײַסע טרעהרען גיסען זיך איהם פון די אויגען.

און איהר וואונדערט זיך, וואָס מיט אײַך האָט נישט אַזוי פּאַסירט. דאָס האַרץ איז אפשר צובראָכען געוואָרען, נאָר די טרעהרען האָבען זיך געגאָסען נישט פון די אויגען, נאָר אינעווייניג, אינעווייניג...

קופּאָן № 146
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג הײַנט מאָנטאַג, דעם 28. יולי פון 8—9 אָוו.

מען קען נישט געפינען די דרייפוס-דאָקומענטען

בערלין, (יט"א)

דער בערלינער אַדוואָקאַט ד"ר פּרוּאַ ווייל, וואָס שטודירט די געשיכטע פון דרייפוס-אַפערע, האָט זיך ווענדער צייט געווענדעט צום דייטשען רייכס-קריגס-מיניסטעריום מיט דער ביטע צו פער-עפענטליכען אַלע דאָקומענטען וועגען דעם דרייפוס-ענין, וואָס געפינען זיך אין דייטשלאַנד. אוצט האָט דאָס מי-ניסטעריום מיטגעטיילט ד"ר ווייל'ן, אַז נישט קוקענדיג דערויף, וואָס די דאָקו-מענטען זענען געזוכט געוואָרען אין אַלע רעסאָרטען, קען מען זיי דאָך נישט געפינען. די נאָכפאָרשונגען וועלען פאָרט געזעצט ווערען, דאָך איז נישט אויס-געשלאָסען, אַז אין דער רעוואָלוציע-צײַט זענען די אַקטען פערלוירען גע-גאַנגען.

וועלט-קאָנפערענץ פון ליבעראַלען יודענטום וויל נישט דיסקוטירען וועגען ציוניזם

לאָנדאָן, (יט"א)

אויף דער וועלט-קאָנפערענץ פון לי-בעראַלען יודענטום האָט איינער פון די דעלעגאַטען (ראַבי פערדינאַנד איסער-מאַן פון סט. לואיס, אַמעריקא) פאָרגע-שלאָגען צו עפענען אַ דיסקוסיע איבער'ן ציוניזם. אַרום דעם פאָרשלאַג האָט זיך ענטוויקעלט אַ שטורמישע דעבאַטע, נאָך וועלכער דער צוזאַמענפאָהר האָט אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג.

פרידע-פּאַקט צווישען מקור-חיים און אַנ'אַראַבישען דאָרף

ירושלים, (יט"א)

אין אַראַב דאָרף צפּפה, וואָס געפינט זיך אין שכנות מיט דער ירושלים'ער פאָרשטאָט מקור חיים איז פאָרגעקו-מען די פייערונג פון שליסען אַ שלום-פּאַקט צווישען בײַדע דערפער. דער פּאַקט איז צושטאַנדגעקומען נאָכ'ן עס די אַראַבער פון דאָרף צפּפה האָבען אָנגעגעבען פאַר דער רעגירונג אַ פייע-ערליכע ערקלערונג, דאָס זיי בעדויערן די יאַנפאַלען אויף יודען און פּאַרינגען אונזיסט אַלס רעקאָמפּענסאַציע האָבען די אײַנוואוינער פון מקור — חיים זיך געווענדעט מיט אַ פּעטיציע צו דער רע-גירונג, אָפּצושטעלען די אויספאָרשונג געגען 2 אַראַבער פון צפּפה, וואָס ווע-רען בעשולדיגט אין אונטערצינדען בעת די אונרוהען.

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(110 פאָרטזעצונג)

— דו ביסט אַ מלאך, גרעפין, — האָט ער מיט עקס-טאַז אויסגעשריגען, — אָבער זאָגט מיר, פאַרוואָס האַנדעלט איהר אַזוי געגען מיר? איך בין דאָך אַ געוועהנליכער רוי-בער-הערשער, ווייסט איהר נישט דערפון?

— פונדעסטוועגען וויל איך נישט, אַז איהר זאָלט אומקומען, — האָט זי געזאָגט מיט פערצווייפלונג, — אָ, איך קען דאָ לענגער נישט פערבלייבען, פּרובט אַלזאָ דעם לעצטען מיטעל, אַזוי לאַנג, ווי עס איז נאָך צייט.

ברייטשייד האָט נאָך אַמאָל אַ קוק געטאָן אויף לוציע'ן, אַזוי, ווי ער וואָלט געוואָלט איהר בילד אײַנקריצען בײַ זיך אין האַרצען.

דעמאָלס האָט איז זײַן מח אויפגעבליצט אַ געדאַנק — דער בעוואוסטזיין, אַז דאָס מיידעל איז עהנליך צו איהם. זאָל דאָס זײַן אַ בלויזער צופאַל, וואָס פּאַסירט גאַנץ אָפט אין לעבען — אויף צו טראַכטען איז יעצט נישט געווען קיין צייט, ווייל אַלע רויבער האָבען זיך צוזאַמענגעקלי-בען און לוציא האָט אין גרויס פּאַניק פערלאָזט דאָס צי-מער און איז אַרויס אין קאָרידאָר.

איינער פון די רויבער האָט זי געוואָלט אײַנהאַלטען.

— היט זיך? — האָט ברייטשייד געוואָרענט — ווער עס וועט זיך צוריהרען צו דעם מיידעל, קען זיך געזע-גענען מיט'ן לעבען. קומט מיט מיר אויפ'ן הויף. אפשר וועט אונז געלונגען צו אַנטלויפען!

— די זעלנער האָבען נאָך נישט פערענדיגט די פּאָר-ברייטונג, — האָט ברייטשייד אַ זאָג געטאָן, — די עטליכע מינוט, וואָס אונז איז פערבליבען זענען זעהר טייער און מען מוז זיי אויסנוצען.

דערווייל האָבען די קוילען געפּיפען פון צווישען די ביימער און איין קויל איז טאַקע אַדורך צווישען ברייט-שייד'ן און טויט-פויגעלן, אַזוי, אַז דער לעצטער האָט זיך צוריקגעצויגען אַ דערשראָקענער.

די קויל איז פערבייגעפלויגען פאַר ברייטשייד'ס שטערען, אָבער ער האָט אפילו נישט געענדערט דעם אויסדרוק פון פּנים, כאָטש דער טויט איז איהם פערביי-געפלויגען פאַר די אויגען.

— אַרויס אויפ'ן הויף! — האָט דער הערשער אַ גע-שריי-געטאָן, — נעמט מיט זיך די דישלען, זיי קענען נאָך אונז נוצען ברענגען. איהר זעהט דאָרט די שאָפעס. לויפט שנעלער אַהין און פּראַלט אויף די טירען.

מען האָט ווידער בענוצט די דישלען. ביים ערשטען זעץ, האָבען זיך די טירען אויפגעפּראַלט. און דאָ האָט זיך פאָרגעשטעלט אַ וואונדערליך שעהן בילד. די שאָפע האָט זיך געפינען אין דער הויך, אויף אַ פירעקיגען באַסען, וואו עס האָבען זיך געוויגט עטליכע פישער-שיפלעך. דער באַסען איז געווען פערבונדען מיט אַ קליין, שטיל טייכעל, און אויסגעזעהן, ווי אַ קליינער פּאָרט. אין ערשטען אויגענבליק האָבען זיך די רויבער שטאַרק דערפרייט, דערנאָך איז אָבער געקומען די ענטוישונג.

— אַך, צום טייוועל! — האָט טויט-פויגעל אַ זאָג-געטאָן, — וואָס פאַר'ע לודקעס זענען דאָס? אַז מיר וועלען זיך אַרײַנזעצען אין זיי, ליגען מיר באַלד אין וואַסער. עס איז אַ זעהר געפעהרליכע רייזע צו שווימען מיט אַ זעלכע שברי כלים.

— מיר וועלען נעמען אַ ביסעל שטיינער אַלס משא, — האָט איינער פון די רויבער פּראָפּאָנירט, — דאַמאָלס וועלען מיר קענען זײַן זיכערער.

— ניין, ניין! — האָט ברייטשייד אַ רוף געטאָן, אײַנ-האַלטענדיג די לויפענדע נאָך שטיינער, — איך האָב נאָך אַ בעסער מיטעל, אַז די שיפלעך זאָלען זיך נישט איבער-קעהרען, מיר האָבען דאָך אַ מיליאָן דוקאַטען, מיר וועלען דאָס געלט דאָ נישט איבערלאָזען. אַלזאָ חברים! ברענגט די וועגען געלד. די זעק געלד וועלען גענוג אַראָפּשווע-רען די לודקעס. — שנעלער! די זעלנער זענען שוין האַרט נעבען אונז.

עס האָט גאָרנישט לאַנג געדויערט און די רויבער האָבען זיך אַ וואַרף געטאָן אויף די זעק געלד און זיי שנעל אויפגעלאָדענט אויף די שיפלעך.

ברייטשיידס גליק איז געווען, וואָס די זעלנער האָבען זיך אַ ביסעל אײַנגעהאַלטען מיט'ן שטורמען מיט'ן מאָ-מענט, וואָס די רויבער האָבען אויפגעהערט צו שיסען, האָבען די זעלנער געמיינט, אַז זיי האָבען אויסגעטראַכט אַ נײַ מיטעל זיי צו בעזיגען. דעריבער האָבען זיי מורא געהאַט אַרויפצוקריכען אויף די לייטערס. דערווייל זענען די שיפ-לעך שוין געווען גרייט צום אָפּפאָהרען. ברייטשייד האָט פערשטאַנען, אַז קוים זיי וועלען פאָהרען יעטוועדער איינ-ציגער בעזונדער, וועט דער שטראָם זיי איבערדרעהען.

— דאָ זענען דרענגער און בינדט צוזאַמען צו דריי שיפלעך, אַזוי, אַז מיר וועלען זײַן זיכערער! — האָט ברייטשייד בעפוילען.

— אונזער נאַטשעלניק קען זיך אייביג אַ עצה געבען, האָט טויט-פויגעל געמורמעלט צו זיך. — אַזוי נאָך וועלען די שיפלעך אַזוי לייכט זיך נישט איבערדרעהען.

— אָבער דאָס וועט זײַן אַ שרעקליכע רייזע, ווי שטאַרק דאָס וואַסער רייסט.

— ווענט איהר אַלע פערטיג? אַלעס איז גרייט? — האָט ברייטשייד געפרעגט.

— יאָ! — האָבען אַלע פרעהליך אָפּגעענטפערט.

— אַלזאָ נעמט אייך פאַר די וויאַסלעס — איז געפּאַ-לען אַ בעפעהל, — פערשטעהט זיך, אַז די פערד און וועגען מוז מען דאָ איבערלאָזען. אַזוי צי אַזוי דאַרפען מיר זיי נישט האָבען. פאָראויס!

— מיט אַ געוואַלדיגער קראַפט האָט ברייטשייד דער ערשטער אַ שטויס געטאָן די ערשטע דריי שיפלעך, אַזוי, אַז זיי זענען באַלד אַרײַן אין שטראָם.

— איך וועל נאָך צוריקקומען — האָט ברייטשייד זיך געטראַכט, וואַרפענדיג אַ געהיימניספולען בליק אויפ'ן וואונדערליכען שלאָס, — אויב איך וועל בלייבען לעבען, וועל איך נאָך אויפזוכען דעם גראַף בראַזשעלאָן, ער מוז מיר געבען מיין סאַטיספאַקציע. איך וועל איהם צווינגען דערצו.

די איבעריגע שיפלעך, אַלע צו דריי, זענען נאָכגע-שווימען ברייטשייד'ן, עס איז שוין געווען די העכסטע צייט צו אַנטלויפען, ווייל די זעלנערישע געשרייען זענען שוין נאָהענט דערגאַנגען, אַ סימן, אַז זיי האָבען זיך שוין געהאַט אַרײַנגעריסען אין שלאָס.

(פאָרטזעצונג קומט)

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.
אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

איין שריט פאראויס, צוויי שריט — צוריק

אין שטעטעל ווינטרויץ, וואס ליגט אין מזרח-פרייסען איז נעכטען פארגעקומען אנ'אינטערנאציאנאלע מאניפעסטאציע, וועלכע איז ארגאניזירט געווארען פון די דייטשע סאציאליסטען אין מזרח-פרייסען. דער „ראבאטניק" שרייבט אונטער מיט דער גרעסטער סאטיספאקציע, אז דאס וועט זיין „א מאניפעסטאציע געגען די מלחמה-שטימונגען, וואס פערשפרייטען זיך איבער אייראפא און געגען דער געפאהר, וואס עס דראהט אונז דעם שלום". אין דער מאניפעסטאציע זאלען זיך האבען בעטייליגט דעלעגאטען פון דאנציג, שוועדען, עסטרייך, פראנקרייך און פון פערשידענע שטעט אין דייטשלאנד. פון פוילען האט געזאלט ארויספאהרען דער ביִמאט דיאמאנד, וועלכער האט אבער צוליב זיין שלעכטען געזונד-צושטאנד זיך געמוזט אפזאגען פון דער נסיעה. דער „ראבאטניק" אינפארמירט ווייטער, אז די ווינטרויצער מאניפעסטאציע האט א זעהר גרויסע בעדייטונג און שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין דייטשלאנד. „די מאניפעסטאציע — האט געשריבען דער „ראבאטניק" מיט א צוויי טאג פאר'ן ווינטרויצער צוזאמענקונפט — וועט זיין א פראטעסט-דעמאנסטראציע, א פראטעסט געגען די נאציאנאליסטישע שטימונגען, געגען פערשפרייטען די מלחמה שטימונגען."

מיר האבען איבערגעלעזען די דאזיגע ווערטער און שטארק הנאה געהאט דערפון. מזרח-פרייסען, דאס ווינקעל אין דייטשלאנד, וואס די פראגע פון קארידאר, געהט איהם אן פיל מעהר, ווי אין אנדערע מקומות פון דייטשלאנד, וואלט טאקע זעהר געוואונשען געווען, אז עס זאלען דארט ראטיפיצירט ווערען די געמיטער. און אויב די דאזיגע ארבייט האבען אויף זיך גענומען די סאציאליסטען, דריקען מיר זיי אויס אנערקענונג און א יישר כח!

גלייכצייטיג מיט די סאציאליסטישע הכנות צו דער ווינטרויצער מאניפעסטאציע, האט א צווייטער טייל פון'ם סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל — די ענגלישע סאציאליסטען אונטערגענומען אנ'אנדערע אקציע, וועלכע שטעהט אויך אין א „געוויסער מאס" אין צוזאמענהאנג מיט'ן פאציפיזם.. מיט א פאר טעג צוריק האט זיך צום פינאנץ-מיניסטער סנאודען געווענדעט א דעלעגאציע פון'ם ראט פון'ם הויפט-קאמיטעט פון דער ליבאר-פארטיי און איהם פארגעשטעלט די בעאונרוהיגונג, וואס עס הערשט אין די פראפעסיאנעלע פעראיינען צוליב דעם נעגאטיווען איינפלוס, וואס עס האט די ענטוואפענונגס-פאליטיק פון דער רעגירונג אויף דער ארבייט אין די ענגלישע זאוואדען, אין דער שטאל אינדוסטריע און אין די שכנות'דיגע צווייגען. דער מיניסטער סנאודען האט צוגעזאגט די פראגע צו בעטראכטען...

און אונטערזוכען מאטעריאל איז אויך נאך נישט בעוואוסט די פרטים פון דער משונה'דיגער אינטערווענץ פון די סאציאליסטישע ארגאניזאציעס. דער בלויזער פאקט פון אזא אינטערווענץ איז שוין אזוי הארעגראל, אז פון די האפענונג, וואס דער פאציפיזם האט ביז איצט געלעגט אויף די סאציאליסטען איז ממש געווארען א בארג אש. די פערוואנדלונג פון פאציפיזם מיט'ן מארקסיסטישען סאציאליזם איז נישט מעהר, ווי א זעלבסט-אפנארעריי און נאאיוויטעט. דארט, וואו דער דאזיגער סאציאליזם האט ארויסגעטראגען א הונדערט פראצענטיגען נצחון — אין סאוויעט-רוסלאנד — זעהען מיר שווארץ אויף ווייס אויף וואס פאר אנ'אופן עס ווערט דארט פערווירקליכט די פאציפיסטישע אידעאלאגיע. „מלחמה'זאפיע" — אט דאס איז דער „פאציפיזם" פון סאוויעט-רוסלאנד, און אין אייראפא איז אות באות דאס אייגענע. די ערשטע ראטען אויף דער פאנצער-שיף „א" זענען אין דייטשלאנד בעשטימט געווארען אין די צייטען פון סאציאליסטישען קאבינעט. ארגומענטען און תירוצים האבען די סאציאליסטען די והותר — אונז געהט דא אבער נישט אין ארויסטראגען אנ'אורטייל, נאר פעסטצושטעלען א געוויסען גאנץ ממשות'דיגען פאקט, וועלכער בעווייזט, אז דער היינטיגער מארקסיסטישער סאציאליזם פיהרט נישט צום פאציפיזם. די אינטערווענץ פון דער ליבאר-פארטיי ביי איהר אייגענעם מיניסטער געגען דער ענטוואפענונגס-פאליטיק איז פשוט א פאטש אין פנים דעם סאציאליסטישען אידעאל. ווער עס „רעאליזירט" דעם סאציאליזם אויף אזא אופן, דער פיהרט ווירקליך א קלאסען-פאליטיק. אין רוסלאנד ווערט זי געפיהרט מיט דער גאנצער זיכערקייט און מיט א געוויסען עיקאלג! אבער אזא ארט פאליטיק פיהרט נישט צום שלום און אויך נישט צום סאציאליזם.

דער וועג פון פאציפיזם איז זעהר א לאנגער און א שווערער. אין יעדען פאל וועט אבער זיין גוט, אויב די פאציפיסטען וועלען זיך נישט וועלען פערקירצען דעם וועג מיט דעם, וואס זיי וועלען זייער זאך אנטרויען אין די הענד פון די היינטיגע סאציאליסטישע פארטייען. די דאזיגע פארטייען האבען זיך זייער וועג-ווייזער, דעם קלאסען-קאמף און נישט דעם סאציאליזם און פאציפיזם. וואס קאן מען זיך דען ריכטען פון אזא סאציאליזם, וואס מאכט איין שריט פאראויס, און אין לאנדאן, דא, וואו ער שטעהט ביי דער מאכט, מאכט ער הונדערט שריט צוריק.

פון אזא סאציאליזם האט דער פאציפיזם גארנישט וואס צו האפען.

דר. וו. בערקעלהאמער.

אויסגעשעפט די לעצטע 30 סערטיפיקאטען

ירושלים, (יט"א)

מיט דער שיף „אדריא" זענען קיין ארץ ישראל אנגעקומען 175 פאסאזשירען, דערין 30 חלוצים. די דאזיגע חלוצים זענען, ווי עס שיינט, אנגעקומען אויף די לעצטע 30 פון 950 סערטיפיקאטען, וואס זענען ערטיילט געווארען פאר דער אפשטעלונג פון דער ארבייטער עליה קיין א"י.

רומענישע לערער-עקסקורסיע אין ארץ ישראל

ירושלים, (יט"א)

דא איז אנגעקומען אנ'עקסקורסיע פון רומעניען, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך 20 העברעאיש-לעהרער. דעם ערשטען בעזוך האבען די עקסקורסאנטען געמאכט אפגעשטאט ביים כותל-מערבי. די צענטראלען פון קרן-היסוד און קרן קימת האבען איינגעארדענט אנ'אויפנאהמע פאר די עקסקורסאנטען. אויך דער העברעאישער לעהרער-פערבאנד האט אויפגענומען די רומענישע געסט.

א דענקמאל נאך די דריי אראבישע מערדער

ירושלים, (יט"א)

די אראבישע עקזעקוטיווע בעטראכט איצט די פראגע וועגען שטעלען א דענקמאל נאך די דריי מערדער פון חברון און צפת, איבער וועלכע עס זענען דעם 17-טען יוני ה. י. אין עכו אויסגעפיהרט געווארען די טויט-אורטיילען. פאר די מצבות אויף די קברים פון די געהאנגענע בעצאהלט דער אראבישער הילפס-קאמיטעט.

אכט נייע יודישע דארפס-סאוויעטען אין קרים

מאסקווע, (יט"א)

לויט א בעשלוס פון קרימער „ציק" ווערען איצט אין קרים ארגאניזירט 8 נייע יודישע דארפישע סאוויעטען: 4 אין דזשאנקאיער ראיאן, 3 אין יעוופאטאריער ראיאן און 1 אין קאראס-באזארער ראיאן. די נייע אכט יודישע סאוויעטען וועלען ארומנעהמען 22 יודישע ישובים.

צווישען פוילען און ארץ-ישראל זאלען אנגעקניפט ווערען ענגע האנדעלס-בעציהונגען

ארץ-ישראל זאל ווערען דער האנדעלס-צענטער פאר'ן גאנצען נאהנטען מזרח. — פוילען זאל קויפען פאמעראנצען און טאבאק אין ארץ-ישראל. — ביליגער געווארען סחורה-טראנספארט פון א"י קיין פוילען

(א בריף פון ארץ-ישראל, ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט") — פון **מנחם ברענער**

די טעג איז אין תל-אביב פארגעקומען א וויכטיגע קאנפערענץ געווידמעט די פראגע וועגען איינשטעלען ענגערע און ברייטערע האנדעלס-בעציהונגען צווישען פוילען און ארץ ישראל. די קאנפערענץ איז גערופען געווארען דורכ'ן פרעזעס פון דער צענטראלער האנדעלס-קאמער אין יפו און אומגעגענד, ה' הוסיין. אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט בערך 40 פארשטעהער פון דער אינדוסטריע און האנדעלס-וועלט אין א"י.

ה' הוסיין האט געעפענט די קאנפערענץ און ערקלערט, אז ער האט זי גערופען אויפ'ן וואונש פון ה' בלאך, וואס איז נישט לאנג צוריק געקומען פון פוילען, וואו ער איז געקומען אין קאנטאקט מיט יודישע און נישט יודישע ווירטשאפטליכע קרייזען. אין זיין איינלייטונגס-רעדע האט ה' הוסיין אפגעשטעלט זיך אויספיהרליך וועגען איצטיגען עקאנאמישען מצב אין ארץ-ישראל. אמת, האט געזאגט דער רעדנער, אז דער אלגעמיינער ווירטשאפטליכער קריזיס אין דעם גרעסטען טייל לענדער אין דער וועלט, האט א השפעה אויך אויף דעם ווירטשאפטליכען מצב אין ארץ ישראל. דערצו קומט נאך צו די נישט איבעריג גלענצענדע לאגע פון דער לאנדווירטשאפט אין לאנד און די פאליטישע לאגע, וועלכע קען גורם זיין, אויב זי וועט זיך ווייטער פערציהען, צו א פאלשטענדיגער ענדערונג אין דער ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל. אבער דערביי מוז אונטערגעשטראכען ווערען, אז די יסודות פון דער ארץ ישראל ווירטשאפט אין היינטיגען מאמענט זענען פיל געזונדער און בעסער, ווי דאס איז געווען אין די יאהרען 1925—6, ווען ס'לאנד האט איבערגעלעבט א שווערען קריזיס. איבער דעם טאקע איז איצט דער פאסענדסטער מאמענט אנצוקניפען ווירטשאפטליכע בעציהונגען מיט אזא וויכטיג לאנד, ווי עס איז פוילען. פוילען קוקט דערויף נאטירליך פון איהר שטאנדפונקט, און מיר בעטראכטען דעם ענין פון אונזער שטאנדפונקט. פאקטיש אבער וועלען די ווירטשאפטליכע בעציהונגען צווישען די ביידע לענדער אלעמען ברענגען נוצען.

דערויף האט ה' בלאך געטיילט זיך מיט די פערזאמעלטע מיט זיינע איינדרוקען פון פוילען.

אין די פוילישע מלוכה-קרייזען, האט געזאגט ה' בלאך, ווייזט מען ארויס א שטארקע פעראינטערעסירונג פאר ארץ-ישראל און פאר די פוילישע יודען, וואס האבען זיך דא בעזעצט. אלע אפיציעלע פוילישע קרייזען האבען א געהעריגע פערשטענדניש פאר אונזער ארץ ישראל ווערק. עס איז א זעלבסט-פערשטענדליכע זאך, אז די אנגעזעהענע קרייזען פון דער פוילישער אינדוסטריע ווילען אויסנוצען די בעקאנטשאפטען און די בעציהונגען פון די פוילישע יודען אין ארץ ישראל, וועלכע האבען נאך נישט איבערגעריסען מיט זייער פריהערדיגען היימלאנד, אז זיי זאלען שאפען אין ארץ ישראל און אין די שכנישע לענדער אנ'אפזאץ-מארק פאר דער פוילישער פראדוקציע. פוילען זוכט איצט נייע אפזאץ-מערק, און זי לעגט אין דער הינזיכט גרויסע האפנונגען אויף די פוילישע יודען, וואס האבען זיך דא בעזעצט.

בעת די געשפרעכען, וואס ה' בלאך האט געהאט מיט די פארשטעהער פון דער פוילישער אינדוסטריעלער און ווירטשאפטליכער וועלט, האט ער ערקלערט, אז די עולי פוילען אין ארץ-ישראל קענען באמת זיין די דאזיגע וואס זאלען עפענען פאר פוילען נייע אפזאץ-מערק אויפ'ן נאהענטען מזרח. אבער כדי צו בעוועגען די פוילישע יודען אקטיוו צו ארבייטען אין דער ריכטונג, איז נויטוועגדיג, אז פוילען זאל איינקויפען אין ארץ ישראל די ארטיקלען, וועלכע ווערען דא פראדוצירט, און וועלכע די פוילישע סוחרים מוזען סיי ווי ברענגען פון אויסלאנד.

דער דירעקטאר פון די אינטערנאציאנאלע יריד'ן אין פוזען האט דורך דער פערמיטלונג פון ה' בלאך איבערגעשיקט אנ'איינלאדונג צו די ארץ-ישראל פראדוצענטען אויסצושטעלען זייערע פראדוקטען אויפ'ן יריד. דערביי וועט די א"י-פראדוקציע געניסען פון דער פריווילעגיע, אז אין ערשטען יאהר וועט זי בעקומען דעם פלאץ אין די אויסשטעלונג אומזיסט.

ה' בלאך האט דעריבער אפעלירט צו די פערזאמעלטע, אז זיי זאלען צוהעלפען צו ארגאניזירען דעם עקספארט פון פוילען אויפ'ן נאהענטען מזרח, ווייל גלייכצייטיג דערמיט וועלען זיי העלפען שאפען אין פוילען אנ'אפזאץ-מארק פאר דער ארץ ישראל פראדוקציע.

דער פארזיצענדער פון דער פויליש-פאלעסטינער קאמער ה' שלוש האט אנגעוויזען מיט ציפערן, אז אין משך פון די 4 יאהר, וואס די דערמאנטע אינסטיטוציע עקזיסטירט, איז געלונגען איינצושטעלען ענגערע האנדעלס-בעציהונגען צווישען די ביידע לענדער. א דאנק דער קאמער האט מען גענומען אימפארטירען פון פוילען אזעלכע ארטיקלען, וועגען וועלכע מ'האט פריהער פיל נישט געוואוסט אין ארץ ישראל, אז זיי ווערען דארט פראדוצירט.

ה' תשבי האט אונטערגעשטראכען די גרויסע בעדייטונג פון דעם שאפען אין ארץ ישראל דעם האנדעלס-אפאראט, וואס זאל בעדינען מיט סחורות דעם גאנצען נאהענטען מזרח.

אקדי מאלקאווסקי האט ארויסגערוקט דעם געדאנק, אז די האנדעלס-בעציהונגען צווישען פוילען און ארץ-ישראל זאלען באזירען אויף א געגענזייטיגען סחורה-אויסטויש. פוילען זאל קויפען די ארץ ישראל פאמעראנצען, און א"י וועט קויפען ביי פוילען די ארטיקלען, וועלכע זי אימפארטירט פון אנדערע לענדער. א"י וואלט אפילו גערנט געווען צו צאהלען עפיס טייערער פאר דער פראדוקציע, וואס קומט פון פוילען, אבער דערפאר זאל זי וויסען, אז פוילען וועט קויפען ביי איהר גרעסערע טראנספארטען פאמעראנצען און טאבאק. און פארוואס מאכט נישט אויך פערטיגע פאפיראסען.

דער פוילישער האנדעלס-אטאשע פאר'ן נאהענטען מזרח ד"ר הויזנער, וועלכער האט זיך אויך בעטייליגט אין דער דערמאהנטער קאנפערענץ, האט אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט, וואס ענדליך נאכדעם ווי ער איז דריי יאהר צייט אין ארץ ישראל, איז געלונגען צו פעראינטערעסירען די ווירטשאפטליכע קרייזען פון לאנד מיט דער פראגע וועגען די האנדעלס-בעציהונגען צווישען פוילען און פאלעסטינא.

ארץ ישראל איז וויכטיג פאר פוילען נישט נאר פון האנדעלס-שטאנדפונקט, נאר אויך פון אלגעמיינעם עקאנאמישען שטאנדפונקט.

דער צו גרויסער צוואוקס פון דער פוילישער בעפעלקערונג צווינגט די פוילישע מלוכה צו זוכען אפענע טויערן פאר איהרע אויסוואנדערער. דאס עמיגראציע-פראבלעם פערנעהמט א וויכטיג ארט אין דער פוילישער פאליטיק.

(ענדע — זייט 6)

א יודישע פרוי, וואס איז די הערשערין פון פירשטענטום ליכטענשטיין

דער פרינץ ליכטענשטיין האט חתונה געהאט מיט פרוי דבורה גוטמאן פון גאליציען. — עס קאכט זיך און עס טומעלט זיך מיט דער חתונה

ליכטענשטיין איז א מדינה'לע, גרויס ווי א נעגויץ. עס ליגט ביי די גרעניצען פון עסטרייך און דער שווייץ און רופט זיך „פירשטענטום". דאס שטיקעל לאנד האט פראנץ יאזעף אמאל, מיט פיל יאהרען צוריק געשענקט א מתנה צו זיין פלימעניק דעם פירשט אלאאיס ליכטענשטיין, וועלכער הערשט ביז איצט איבער דער מדינה'לע. איינציגע טויזענד איינוואוינער געפינען זיך אין „פירשטענטום ליכטענשטיין", וואס איז פעררעכענט פאר א בעזונדערע מלוכה אין אייראפא.

די איינוואוינער פון ליכטענשטיין בעשעפטיגען זיך הויפטזעכליך מיט פאבריצירען קעז. ליכטענשטיין בעשטעהט הויפטזעכליך פון בערג-פאשעס, וואו עס פאשען זיך פיל בהמות. די בהמות גיבען פיל מילך און פון דעם מילך מאכען דאס די איינוואוינער דעם בעוואוסטען „ליכטענשטיינער קעז" און פון דעם, ווי אויך פון די פרעמדע טוריסטען, וואס קומען בעזוכען דאס לענדעלע מאכען די איינוואוינער פון ליכטענשטיין א לעבען.

דער פירשט אלאאיס ליכטענשטיין, א 80-יאהריגער מאן, רעגירט איבער ליכטענשטיין. ער וואוינט אין א שעהנעם פאלאץ און ער מאכט א לעבען פון די שטייערען, וואס עס צאהלען איהם די איינציגע טויזענד איינוואוינער פון דער מדינה'לע. לעצטענס האט זיך אין די ווינער אריסטאקראטישע קרייזען אפגעשפילט א טשיקאווע סענסאציע צוליב דעם פירשט ליכטענשטיין.

דער פירשט ליכטענשטיין, א פארנעהמער מאן, מיט א ווייסער געשוירענער הערדעל, איז געקומען קיין וויען אום צו הייראטען מיט זיין הויזהאלטערין, די 40 יעהריגע יודישע פרוי דארא גוטמאן.

„הויזהאלטערין" ווערט אנגערופען א פרוי, וואס פיהרט די באלעבאטישקייט ביי א נישט פערהייראטען א גרוש אדער אנ'אלמן — קורץ, ביי א מאן וואס האט נישט קיין פרוי. דער פירשט ליכטענשטיין איז טאקע געווען אנ'אלמן, זיין פרוי איז נאך מיט פיל יאהרען צוריק געשטארבען.

ווען די פרוי דארא גוטמאן איז נאך געווען א מיידעל פון 20 יאהר האט דער פירשט ליכטענשטיין, איינמאל, ווען ער האט זי געזעהן אין דער אפערע, זיך אין איהר פערליבט. איהר שעהנקייט האט דעם פירשט דעמאלט בעצויבערט און ער האט פערפיהרט מיט איהר א הייסע ליבע.

דארא גוטמאן שטאמט פון דער בעקאנטער ווינער יודישער פאמיליע פון באראן מאקס עמאנועל גוטמאן.

די ליבע צווישען דעם פירשט ליכטענשטיין און דער פרוי גוטמאן איז פיל יאהרען געווען געהיים. ווייל דארא גוטמאן איז געווען פערהייראט. נאך דעם אבער, ווי איהר מאן איז געשטארבען, איז גארנישט מעהר געשטאנען אין וועג, און די פרוי גוטמאן איז געווארען — באלעבאסטע ביים פירשט אין פאלאץ. און לעצטענס איז דער פירשט אלאאיס ליכטענשטיין געקומען קיין וויען און האט מיט דער פרוי געהייראט.

די חתונה איז פארגעקומען אין דער מיזלעכער קירכע. און טאקי דא, ביי דער חתונה איז פארגעקומען דער סקאנדאל.

די אריסטאקראטישע קרובים פון דעם פירשט זענען אנוועזענד געווען ביי דער חתונה צערעמאניע. עס האט געהייסען, אז די פרוי דארא גוטמאן האט אנגענומען דעם קריסטליכען גלויבען. אזוי האבען געדענקט די קרובים. דאס איז אבער נישט געווען ריכטיג. אום די פאמיליע פון דעם פירשט, לויטער גרויסע מאגנאטען, גראפען און פירשטען, נים צו קרענקען און אום דער שרוד זאל זיין אנשטאט, האט דארא גוטמאן בלויז פערשפראכען, אז זי וועט זיך שמד'ן. זי האט אבער אין דעם לעצטען מאמענט חרטה געקראגען אויף איהר צוזאג און זיך נישט געוואלט שמד'ן.

האט זיך אפגעטאן הושך ביי דער חתונה צערעמאניע אין קירכע. די קרובים פון דעם פירשט האבען פערלאנגט, אז די פרוי גוטמאן זאל האלטען איהר פערשפרעכען און זיך שמד'ן, און די פרוי גוטמאן האט זיך איינגעשפארט.

— ניין — האט זי געזאגט — און טויזענד מאל ניין, ווען איהר שוט איהר אן א פולע קירכע מיט גאלד, וויל זי נישט ביימען איהר גלויבען.

פארוואס? איז זי אזוי פרום?

ניין, זי איז נישט איבעריג פרום, אבער גארנישט, זי וויל נישט, און טויט

(ענדע זייט 6)

ענגלישע רעגירונג וועט זיך רעכענען מיט די אנווייזונגען פון דער מאנדאט-קאמיסיע

ערקלערט אונטערשטאטס-סעקרעטאר ד"ר שילס אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, (יט"א)

אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דער געוו. וויצע-קאלאניען-מיניסטער אין באלדווין-קאבינעט דעפ. ארמסביי — נאך געשטעלט דער רעגירונג פאלגענדע פראגען: צי האט די רעגירונג שוין בעקומען דעם פולען טעקסט פון די בעראטונגען פון דער מאנדאט קאמיסיע וועגען דער א"י-פראגע אויף איהר לעצטער סעסיע; ווען און דורך וועמען וועלען די דאזיגע אבסערוואציעס פערעפענטליכט ווערען? און צי האט די רעגירונג בדעה, אין צוזאמענהאנג מיט דער קריטיק פון דער מאנדאט-קאמיסיע, אננעהמען אנ'אקציע אויף א בעסערען אופן אויסצופיהרען די בעשטימונגען פון מאנדאט? אויף די פראגען ענטפערט אונטערשטאטס-סעקרעטאר ד"ר דרומאנד שילס, וועלכער ערקלערט: די רעגירונג האט שוין בעקומען דעם פולען טעקסט פון דעם מאנדאט-קאמיסיע בעריכט. וואס שייך דער צווייטער פראגע, איז בעוואוסט, אז די בעטראכטונגען פון דער מאנדאט-קאמיסיע וועלען צוזאמען מיט די בעמערקונגען פון דער ענגלישער רעגירונג פערעפענטליכט ווערען דורך דעם פעלקער-בונד-סעקרעטאריאט תיכף, ווי דער פעלקער-בונד-ראט וועט די דערמאנטע בעטראכטונגען אננעהמען. וואס איז שייך דער לעצטער פראגע, וועט די רעגירונג פון זיין מאיעסטעט, פונקט ווי די פריהערדיגע רעגירונגען, פארזעצען צו פערוואלטען מיט א"י אין הסכם מיט די מאנדאט-בעשטימונגען, און ענדערונגען, וואס ווערען געמאכט דורך דער מאנדאט-קאמיסיע אין דער פראגע פון בעסערע מיטלען אויסצופיהרען די מאנדאט פארשריפטען וועלען אמזארגפעלטיג בעטראכט ווערען. דעפ. קאקס (ליבעראליסט): צי איז דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר פאר קאלאניען ענינים אין דער לאגע צו מאכען וועלכע עס איז ערקלערונגען בנוגע דער פראגע פון פערעפענטליכען די מאק-מאהאן-קארעספאנדענץ? ד"ר שילס: ניין, סער. די זאך ווערט בעהאנדעלט, אבער קיין ערקלערונג קען איך נאך וועגען דעם נישט געבען. דעפ. קאקס: מעג איך פרעגען, אויב אנ'ערקלערונג וועט קענען ווערען אפגעגעבען פאר'ן סוף פון דער איצטיגער סעסיע? ד"ר שילס: איך וואלט עס גערן געטון, אבער די פראגע איז א שווערע און קאמפליצירטע. אויף זיכער קען איך עס נישט זאגען, איך וועל אבער פרובען צו געבען אנ'ערקלערונג. דעפ. קאלאנעל האווארד בורי: צי קען ד"ר שילס נישט ערקלערען, וועלכע שוועריגקייטען ליגען אין וועג? ד"ר שילס: איך דענק, אז די שוועריגקייטען זענען גוט בעקאנט ה' קאלאנעל האווארד-בורי.

—:0:—

געשטארבען יוד. דראמאטורג

בערלין, (יט"א)

פון קעלן ווערט מיטגעטיילט, אז דארט איז געשטארבען דער לאנג-יעהריגער דראמאטורג פון ארטיגען שטאט-טעאטער ד"ר סאשא סימכאוויטש. דער פערשטארבענער איז געווען בעזונדער'ס בעשעצט אלס קענער פון דער רוסישער און יודישער ליטעראטור.

דער לובאוויטשער רבי אין בערלין

בערלין, (יט"א)

דא איז אנגעקומען אויפ'ן צוריק-וועג פון אמעריקא דער ליובאוויטשער רבי הרב שניאורסאן אין בעגלייטונג פון זיין איידעם הרב גור-אריה.

60-יעהריגער יובילעאום פון בעקאנטען העברעאישען פובליציסט א. דרויאנאוו

ירושלים, (יט"א)

די טעג האט מען אין תל-אביב געפייערט זיין 60 יעהריגען געבורטס-טאג דער בעקאנטער העברעאישער געלעהרטער און פובליציסט אלתר דרויאנאוו. דער בעל-היובל איז אין משך פון א ריהע יאהרען געווען רעדאקטאר פון „העולם" (אין אדעס) און האט מיטגעארבייט כמעט אין אלע העברעאישע פעריאדישע אויסגאבען אין די לעצטע 40 יאהר. א. דרויאנאוו האט געארבייט איבער יודישען פאלקלאר און געשריבען א 2-בענדיגע געשיכטע פון דער פאלעסטינא-בעוועגונג. איצט איז א. דרויאנאוו מיטרעדאקטאר פון דער „אשכול"-ענציקלאפעדיע.

גרינדער פון דער ערשטער טעגליכער יודישער צייטונג שאול גינזבורג

אפגעפאהרען פון ריסלאנד קיין אמעריקא

ריגא, (יט"א)

דא איז אנגעקומען פון רוסלאנד דער גרינדער און הויפט-רעדאקטאר פון דער ערשטער טעגליכער צייטונג אין אמאליגען רוסלאנד „דער פריינד" שאול גינזבורג. ש. גינזבורג פאהרט קיין אמעריקא און וועט אויפ'ן וועג בעזוכען די גרעסטע אייראפעאישע צענטרען ווי בערלין, פאריז א. א. אין די לעצטע יאהרען האט גינזבורג געארבייט אין די רוסישע מלוכה-ארכיוועז, איבער מאטעריאלען, וואס זענען נוגע די געשיכטע פון יודען אין רוסלאנד. ער האט צונויפגעזאמעלט און בעארבייט אנ'אומגעהויערען מאטעריאל וועגען קולטורעלען, געזעלשאפטליכען און עקאנאמישען לעבען פון די רוסישע יודען אין 19-טען יאהרהונדערט.

לאָדז
28 יולי 1930.
זין אויפג. 3,45
זין אונטערג. 7.30

מאָנטאָג, ג' מנחם-אב תר"ץ
פ' דברים

טאָג-כראָניק

אַרבייטסלאָזיגקייט אין לאָדז

אין לאָדז און אין דער סביבה איז אין דער פאָריגער וואָך געווען פער-רעגיסטרירט 41'100 אַרבייטסלאָזע, דע-רונטער בלויז אין לאָדז 31.546.

שטיצע האָבען די פאָריגע וואָך בע-קומען 13149 פּערזאָן.

געוו. פּרעמיער שוויטאַלסקי איז לאַסק

פאָריגען דאָנערשטאָג איז אין לאַסק פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון אַלע סאַנאַציע-אָפּטיילונגען אַרום לאַסק.

צו דער פערזאַמלונג איז ספּעציעל אָראָפּגעקומען פון וואַרשאָ דער געוו. פּרעמיער שוויטאַלסקי.

קאַסטענס מיט שמאַטעס, פּאַפּיר און שטיינער אַנשטאָט סחורה

2 ווילנער אַפערוסטען האָבען ביי לאָדזער סוחרים און אינדוסטריעלער אויסגענאַרט אויף אַ ראַפינירטע שווינדלערישע אופן פאַר 100 טויזענד זל. סחורות

ביידע שווינדלער זענען נעכטען געבראַכט געוואָרען אין דער לאָדזער תפיסה

(§) עהערנעכטען זענען קיין לאָדז געבראַכט געוואָרען פון ווילנא אונטער אַ שטאַרקער פּאָליציי-שמירה צוויי לאָדזער אַפערוסטען, וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען פאַר אויספירען אַ גאַנצע רייה שווינדלערייען צום שאָדען פון לאָדזער מאַנופאַקטור-סוחרים.

די אַפערוסטען זשאַבינסקי און סאַלאָמאָן גוטמאַן, פלעגען אויספירען זייערע שווינדלערישע שמיק אויף אַזאַ אופן: זיי פלעגען אַריינגעהן אין גרויסע מאַנופאַקטור-סקלאַדען און פירען אונטערהאַנדלונגען וועגען איינקויפען גרעסערע פאַרטיעס סחורה. בעת זיי זענען שוין פערטיג געוואָרען מכח'ן פּרייז, האָבען זיי ערקלערט, אַז די דאָזיגע סחורות זענען בעשטימט אויף עקספּאָרט קיין רוסלאַנד, וועמענס קאָנסיגנאַציע-לאַגערן געפינען זיך אין ווילנא און דאָרט אהין דאַרף מען מאַכן שיקען די סחורה.

כדי די סחורות זאָלען גוט טראַנספּאָרטירט ווערען, פלעגען זיי אָנווייזען אין וואָסערע קאַסטענס זיי זאָלען געפּאַקט ווערען. די לאָדזער אינדוסטריעלער און סוחרים, וואָס האָבען אין דער איצטיגער קריזיס-צייט נאָך אַ גראַשען פּרויו, האָבען מיט פערגעניגען ערפילט אַלע וואונשען פון די קונים, שפּעצענדיג זיך גליקליך, אז זיי בעקומען אַזעלכע גרויסע בעשטעלונגען און מאַכן פאַר מזומן. דערביי פלעגען זיי אַ טייל געלד פאַר די סחורה תיכף בעצאָהלען און אויף די רעשט געלד האָבען זיי געהייסען שיקען די סחורה אויף נאָכנאָהמע צו דער אנגעזעהענער באַנק-פירמע אין ווילנא בינימאָוויטש.

אויף אַזאַ אופן האָבען זיי איינגעקויפט סחורה פאַר העכער 100 טויזענד זל. נאָכ'ן דורכפירען די דאָזיגע טראַנזאַקציעס פלעגען זיי אָפּהויבען אַוועקער זיי זאָגען אַוועקפאָהרען פון לאָדז, אז די סחורה זאָל געפּאַקט ווערען גראַד אַזוי, ווי זיי האָבען פאַרלאַנגט, דאָס הייסט אין די קאַסטענס, וועלכע זיי האָבען אָנגעוויזען. די לאָדזער אינדוסטריעלער און סוחרים האָבען ווי געזאָגט, געטאָן ווי זיי האָבען געהייסען און דאַן האָבען זיי גענומען וואַרטען מיט אומגעדולד אויף'ן אָנקומען פון'ם געלד פאַר דער סחורה, וואָס זיי האָבען געשיקט צו דער פירמע בינימאָוויטש.

בעת עס זענען אָבער אַדורך עטליכע וואָכען און קיין געלד איז נישט געקומען און מען האָט אפילו קיין סימן נישט געהערט פון די ווילנער „סוחרים", האָבען די פאַראַנטוואָרטליכע אָנגעפרעגט ביי בינימאָוויטש'ס באַנק, וואָס עס האָט זיך מיט דער סחורה געטראָפען. זיי בעקומען אַ לאַקאָנישען ענטפער, אַז די סחורה איז טאַקי אָנגעקומען און בעטען אָרדנונג קיין ווילנא, נאָר ליידער קויפט קיינער נישט אויס די טראַנספּאָרטען.

די דאָזיגע ידיעה האָט די לאָדזער סוחרים שטאַרק בעאונרוהיגט, מען האָט זיך גענומען בעראַטען, וואָס צו טון און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צוריק אַרויסצופאָדערן די סחורה פון ווילנא.

אין עטליכע טעג אַרום האָבען די לאָדזער סוחרים בעקומען צוריק דעם טראַנספּאָרט אין דער בעסטער אָרדנונג, גראַד אַזוי ווי ער איז געווען געפּאַקט צום אַוועקשיקען. ווי גרויס איז אָבער געווען די ערשטוינונג פון די לאָדזער סוחרים, ווען מען האָט גענומען אויפפּאַקען די סחורה און געפינען אין די קאַסטענס אַנשטאָט די טייערע לאָדזער קאָמגאַרנס, באַסטאָנס און שעוויאָטען... שמאַטעס, פּאַפּיר און שטיינער.

די געליטענע האָבען תיכף וועגען דעם אויסערגעוועהנליכען שווינדעל מיטגעטיילט דעם הינגען אויספאָרשונגס-אַמט, וואָס האָט אונטערגענומען אַ אויספאָרשונג און טאַקי אין ווילנא. עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז די שווינדלער זענען געשטאַנען אין אַן ענגער פאַרשטענדיגונג מיט'ן מאַגאַזינער פון דער באַנק-פירמע בינימאָוויטש אין ווילנא, וואו עס זענען געווען אָנגעגרייט אַזעלכע קאַסטענס מיט שטיינער, מיסט און אַלערליי פּאַסקודסטוועס און בעת די סחורה איז אָנגעקומען קיין ווילנא, האָט דער מאַגאַזינער אַנשטאָט צו מאַגאַזינירען די סחורה ביי בינימאָוויטש'ן, זי ערגיץ אָפּגעשטעקט און ביי בינימאָוויטש'ן האָט ער מאַגאַזינירט די קאַסטענס מיט שמאַטעס. אַזוי אַרום האָבען די שווינדלער אַרויסגעקריגען און דער שטיל פון מאַגאַזינער די לאָדזער אויסגעשווינדעלטע סחורות.

נאָכדעם, ווי די גאַנצע בירורים געשלעכטע איז ענטדעקט געוואָרען, האָט די אויספאָרשונגס-מאַכט אַרעסטירט דעם מאַגאַזינער, דאַגעגען די אַנדערע 2 שווינדלער זענען ערשט עהערנעכטען אַרעסטירט געוואָרען אויף דער פויליש-ליטווישער גרענעץ, פון וואַנען זיי זענען געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז און זענען איינגעזעצט געוואָרען אין דער תפיסה אויף קאָפּערניק-גאַס.

לעת עתה האָט מען די סחורה ביי זיי נאָכנישט אַרויסגעקריגען.

—:0:—

אַן אייַנהייטליכע שטייער-אָרדינאַציע

אין פינאַנץ-מיניסטעריום איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון שטייערן-קאָמיטעט צו רעפאָרמירען דעם אומזאַץ-שטייער. אין דער זיצונג האָט דיך אַ חוץ דעם מיניסטער מאַטושעווסקי בעטייליגט דער ריכטער פון העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל בילאַ פיעלנער, פּראָפ. גוטקאָווסקי, זעפּ בורקאָ, פּראָפ. מאַיקאָווסקי און פּראָפ. זאָוואַדזקי.

אויף דער זיצונג איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען איינפיהרען אַן אייַנהייטליכע שטייער-אָרדינאַציע.

די נאַכט-דיזשורנע אַפּטייקען

פּאָולאָווסקי, פּעטרוקאָווער 809; האַמפּערן, גליבנאַ 50; גלינצאָווסקי, נאַרוטאָוויטש 4; שוטקעוויטש, קאָפּערניק 26; לאַרעמוז, פּאַמאַרסקאַ 10 און פּאַטאַש, פּלאַץ קאָשטשעלנע 10.

—

אַ מאַנאָפּאָל פון וואָל-אימפּאָרט?

גרויסע בעאונרוהיגונג אין די לאָדזער אינדוסטריע-קרייזען

די רעגירונג לייקענט אָפּ קאַטעגאָריש די קלאַנגען וועגען משונה'דיגען מאַנאָפּאָל

אין די צייטען פון דער שאַרף-עטאַטיסטישער פּאָליטיק פון אונזער רעגירונג, ווען יעדער האַנדעלס-צווייג האָט געזאָלט אָרגאַניזירט ווערען און קאָנטראָלירט ווערען דורך דער רעגירונג האָבען זיך אין די לאָדזער אינדוסטריע-קרייזען פערשפּרייט קלאַנגען, אַז די רעגירונג האָט געוואָרפען אַן'אויג אויף דער טעקסטיל-אינדוסטריע און זי וויל וי אַרונטערנעמען אונטער איהר „פּאַכ-מעבישער" השגחה. צו דעם צוועק זאָל נעשאַפען ווערען אַ וואָל- און באַנוועל-מאָנאָפּאָל, וואָס זאָל האָבען די רעכט אַריינצופיהרען וואָל און באַנוועל קיין פּוילען און דער פּריוואַטער אימפּאָרט זאָל בעזייטיגט ווערען. מען האָט אויך דערצעהלט, אַז וועגען דעם דאָזיגען ענין קומען שוין פאָר בעראַטונגען צווישען האַנדעלס-מיניסטעריום און אַגראַר-מיניסטעריום און דער נייער מאָנאָפּאָל זאָל שוין זיין, ווי אַ בעשלאָסענע זאַך.

די דאָזיגע ידיעה האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגע בעאונרוהיגונג אין די לאָדזער האַנדעלס- און אינדוסטריע-קרייזען. פיל האָבען אפילו דערפון חוזק געמאַכט, וואָרום אַלע געדענקען נאָך גוט די פערשידענע פּראָיעקטען, וואָס פערשידענע „פּאַטריאָטישע געשעפטס-מאַכער" האָבען פאָרגעלעגט דער רעגירונג אין יאָהר 1919/20 וועגן אַ וואָל-מאָנאָפּאָל, און טראָץ דער עטאַטיסטישער פּאָליטיק, איז עס זיי אָבער נישט געלונגען אַדורכצופיהרען.

די קלאַנגען און ידיעות האָבען אָבער טראָץ דעם, ווי געזאָגט, אַרויסגערופען אַ בעאונרוהיגונג אין לאָדז און אַ דעלעגאַציע פון די גרויסע טעקסטיל-אינדוסטריעלער זענען מיט אַ פּאָר טעג צוריק אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשאָ צום אַגראַר-מיניסטער בעטען, אַז מען זאָל אויפקלערען די סיטואַציע.

דער אַגראַר-מיניסטער האָט קאַטעגאָריש אָפּגעלייקענט אַלע ידיעות וועגען דעם משונה'דיגען פּראָיעקט פון אַ וואָל-מאָנאָפּאָל.

—

אַנפאַל

(§) אויף זגערזשער גאַס איז נעכטען בעפאַלען געוואָרען פון אומבעקאַנטע לאַבוזעס און בעקומען גוט צושלאָגען דער 35-יעהריגער לוציאַ טשעשעלסקי פון זגערזשער גאַס 61.

טשעשעלסקי האָט בעקומען עטליכע וואונדען אין קאָפּ מיט אַ טעמפּע זאַך. דער פּאָגאָטאָוויע-דאָקטאָר האָט איהם ערטייילט הילף.

קריסטליכע שכורים בעפאַלען אַ יוד איז גאַס מיט מעסערס

(ק) נעכטען אָוונד איז וואָלף ראַדזינסקי, פּיאָסקאָווע 5 בעפאַלען געוואָרען אין גאַס כאַינע דורך פערביי-גענדע שכורים, וועלכע האָבען מיט מעסערס געמאַכט איהם איינינע וואונדען אין קאָפּ.

די גנבים טרעפען אויף קיין כאַינע

אין דער פערגאַ גענער נאַכט איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ דרייסטע גנבה אין דער וואוינונג פון שמואל אהרן טאַלוב, זשגאָווסקאַ 135. די גנבים האָבען דורכ'ן פענסטער זיך אַריינגעבעקומען אין טאַלוב'ס וואוינונג און צוגענומען מלבושים און אַנדערע חפצים אין ווערט פון טויזענד זל. די פּאָליציי זוכט די גנבים.

—

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן

אויפ'ן פערלאַנג פון פובליקום אונאָפּרופליך לעצטע געזעגנונג-פּאַרשט.
פאַר זיין אָפּפאָהרען קיין אַמעריקאַ פון'ם לאָדזער ליבלינג
הערמאַן סעראַצקי

כדי צו געבען די מעגליכקייט אַלעמען צו בעזוכען די פאָרשטעלונגען ווערט געשטעלט צו ביליגע פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

היינט, מאָנטאָג ד. 28-טען 9 אָוונט
אויפ'ן פערלאַנג פון פובליקום די שטאַרק-אויסגענומענע פּיעסע
אויפ'ן וועג קיין
בוענאָס-איירעס
אין 3 אַקטען מיט געזאַנג פון רייזעלמאַן

דינסטאָג ד. 29-טן, 9 אָוונט-לעצטע געזעגנונגס-פאָרשטעלונג
אויפ'ן פערלאַנג פון פובליקום „בר-כוכבא" היסטאָרישע אָפּערעטע 3 אַקטן פון גאָלדפאַדען
ה. סעראַצקי אין זיין בעליבטער ראָל-בר-כוכבא. דינה-סאָניע וויינבערג.

בעמערק: צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען צום אָנדענקען אַ בילד פון הערמאַן סעראַצקי מיט'ן בעליבטען ליד מיין מאַמע

ס'נעמט אַנטייל לויט א. ב. סרוליען: בעזמאַן, דיכטענבערג, ליבראָווסקאַ, נערת, און סאָדערמאַן. מענער: אַריעל, באַלבירסקי, האַמבורגער, הערשקאָוויטש, נייהויז, ראַקאָו. דיריגענט: ל. זעלמאַן.
בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

האַנדווערקער-עקזאַמענס פאַר מייסטער און געזעלען

פערלייכטערונגען פאַר עלטערע מייסטערס

דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפטס-אַמט האָט בעשטעטיגט דעם רעגולאַמין פון דער עקזאַמינירונגס-קאָמיסיע ביי דער האַנדווערקער-קאַמער, וועלכער זעהט פאָר פיל הנחות און פאַרלייכטערונגען פאַר די מייסטערס און געזעלען ביי די עקזאַמענס. די פאַרלייכטערונגען וועלען געמאַכט ווערען פאַר די מייסטערס, וואָס האָבען שוין געהאַט אייגענע ווערקשטעלען דעם 15. דעצעמבער 1927 און זיי האָבען נישט קיין מייסטער-בריף. די בעטרעפענדע מוזען אָפּגעבען אַ בוטע צו דער האַנדווערקער-קאַמער און דערצו בייּלעגען פאָלגענדע דאָקומענטען: אַ געבורטס-שיין אָדער אַ פּאַס, אַ קורצע לעבענס-בעשרייבונג, אין וועלכער ער דאַרף אָנגעבען דעם נאָמען און פאַמיליען-נאָמען, דאָס יאָהר ווען ער איז געבוירען געוואָרען, דעם נאָמען פון זיינע עלטערן, זיין אַלגעמיינע און פראַפעסיאָנעלע בילדונג (אויב ער האָט אַזעלכע), וויפיל יאָהר ער פּראַקטיצירט, צי ער האָט אַן אייגענע ווערקשטעל, אַ האַנדווערקער-קאַרטע אָדער אַ בעשטעטיגונג פון דער אָרטיגער מאַכט, אַז ער האָט פאַר דעם 15. דעצעמבער 1927 געפיהרט זעלבסטשטענדיג דאָס פאַך, 40 זלאָטים פאַר'ן געזעלען-עקזאַמען און 100 זל. אויב ער וויל דורכמאַכען דעם מייסטער-עקזאַמען.

אויב דער קאַנדידאַט האָט אַ געזעלען-בריף, דאַרף ער איהם בייּלעגען צו דער בוטע.

דער פּרעזידענט פון דער האַנדווערקער-קאַמער רעצוזירט דאַן צו מען זאָל דעם קאַנדידאַט צילאַזען צום עקזאַמען. אין משך פון 14 טעג האָט דער קאַנדידאַט אַ רעכט אַריינצוטראָגען אַ רעקורס געגען דער רעצוזיע.

דער פאָרזיצענדער פון דער עקזאַמינירונגס-קאָמיסיע וועט אַרויסשיקען ברי-ליכע אינפאָרמאַציעס וועגען טערמין און אָרט פון די עקזאַמענס. דער טערמין פון די געזעלען- און מייסטער-עקזאַמענס קאָן בעשטימט ווערען אויף 1 טאָג אין פּרינציפּ וועלען די עקזאַמענס פאָרקומען אין לאָדז, אין פאַל אָבער, ווען די פּעטענטען וועט זיין אַ זעהר גרויסע פון דער פּראָווינץ, וועט דאַרט אהין אַרויספאָהרען די עקזאַמינירקאָמיסיע.

דאָס פּראָגראַם פון געזעלען-עקזאַמען נעמט אַרום די אַלגעמיינע ידיעות, וואָס זענען נויטיג פאַר אַ געזעלען פון'ם בעטרעפענדען פאַך, און אַ פּראַקטישען עקזאַמען אויפ'ן פערלאַנג פון דער קאָמיסיע. אויב דער רעזולטאַט איז אַ פּאָזיטיווער, וועט דער קאַנדידאַט בעקומען אַ געזעלען-בריף.

דער מייסטער-עקזאַמען וועט אַרומנעמען די אַרבייטען, וואָס ווערען אויסגעפיהרט אין וואַרשטאַט פון'ם קאַנדידאַט. אויב דער רעזולטאַט וועט נישט זיין קיין פּאָזיטיווער, וועט די קאָמיסיע בעשטימען אַ צווייטען טערמין. יעדער קאַנדידאַט וועט האָבען דאָס רעכט 3 מאָל צו שטעלען זיך צו די עקזאַמענס, אָבער נישט מעהר.

פּערזאָנען, וואָס ווילען בעקומען אַ מייסטער-בריף און האָבען נישט קיין געזעלען-בריף, מוזען פריהער דורכמאַכען דעם געזעלען-עקזאַמען.

האַנדווערקער, וואָס האָבען געעפענט וואַרשטאַטען נאָכ'ן 15. דעצעמבער 1927 מוזען דורכמאַכען דעם נאָרמאַלען מייסטער-עקזאַמען.

—:0:—

בעגרעניצען די שטייער-עקזעקוציעס פאַר איבערגעשאַצטע שטייערן

וויכטיגער צירקולאַר פון פינאַנץ-מיניסטעריום

(§) צוליב דעם וואָס ביים אויסמעסטען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר 1929 האָבען געקאָנט געמאַכט ווערען טעותים ביי דער אָפּשאַצונג פון דער הויך פון אומזאַץ פון פערשידענע פירמעס, האָט דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום בעפוילען דער פינאַנץ-קאַמער און די לאָדזער פינאַנץ-נאַטשעלניקעס, אַז זיי זאָלען תיכף צוטרעטען צו בעטראַכטען און זיין פון אָרט 88 פון געזעץ וועגען אומזאַץ-שטייער די אָפּגעגעבענע רעקורסען אויף דער אויסמעסטונג פון דאָזיגען שטייער און אויסצופאָרשען די קאָנקרעטע פאַר-וואורפען. אונאָפּהענגיג פון רעזולטאַט זאָלען זיי בעגרעניצען די עקזעקוציעס פון'ם שטייער אויף די סומעס, וואָס עס וועלען פאָרגעלייגט ווערען דורך די אַפּעלאַציע-קאָמיסיעס.

אין שייכות דערמיט דאַרף מען אויך בעגרעניצען אויף אַן'ענטשפּרעכענדען אופן די הויך פון די קוואַרטאַלען-קאָנטאָס פאַר 1930.

דער דאָזיגער צירקולאַר האָט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר אַ רייה אונטערנעהמונגען, וואָס זענען פאַראיאָהרען איבערשאַצט געוואָרען אין זייער אומזאַץ.

ווי מען אינפאָרמירט אונז איז דער דאָזיגער צירקולאַר אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ דאַנק די בעמיהונגען פון אַלע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס מיט דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, בראש.

עס איז נישט פאַרהאַן קיין ספק, דאָס אויב דער דאָזיגער צירקולאַר וועט דורך די שטייער-אַמטען פּינקטליך אויסגעפיהרט ווערען, דאַן וועלען די פיל אַנקלאַגעס אויף דער שטייער-אויסמעסטונג וואָס קומען אָן אין מיניסטעריום און אין העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל בעדייטענד זיך פאַרקלענערען.

4 אויסוואורפען געשענדעט אַ 14-יעהריג מיידעל

זיי זענען פער'משפט געוואָרען צו 2 יאָהר תפיסה

מיט אַ געוויסע צייט צוריק איז די 14-יעהריגע האַלינאַ קראַשינסקאַ אַהיימגעגאַנגען אין אָוונד פון דער בעקערייי אין הענריקאָוו הינטער לאָדז, האָבען איהר עטליכע אויסוואורפען פערשטעלט דעם וועג, און מיט געוואַלט זי אַרויסגעשלעפּט אויף אַ בוידעם פון עפּעס אַ הויז, געבונדען איהר די הענט און פערשטופּט דאָס מויל מיט אַ שמאַטע און דערנאָך האָבען זיי אַלע 4, איינער נאָכ'ן צווייטען זי געשענדעט, ווען זיי זענען דערנאָך אַראָפּ פונ'ם בוידעם האָט איינער פון זיי אָנגעצונדען אויף אַ מאָמענט אַ זאַפּאַלקע און דאָס אונגליקליכע מיידעל האָט דערזעהן דאָס פּנים פון איינעם פון די אויסוואורפען. זי האָט דערקענט, אַז דאָס איז אַ זוהן פון אַ שכנות'דיגען פויער.

צומאָרגענס האָט זי וועגן דעם מודיע געווען דער פּאָליציי און מ'האָט דעם אויסוואורף אַרעסטירט. דער אַרעסטירטער האָט זיך נישט מודה געווען, די אויספאָרשונג האָט אָבער פעסטגעשטעלט אַז דאָס מיידעל זאָגט אמת, אַ חוץ יענעם יונגענמאַן, וואָס זי האָט אַליין דערקענט זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען אַלע אַנדערע דריי, אַלע יונגעלייט פון הענריקאָוו.

דאָס געריכט האָט די 4 אויסוואורפען פער'משפט צו 2 יאָהר שווערע תפיסה יעדען.

די פעראורטיילטע האָבען אָבער אָפּגעגעבען אַן'אַפּעלאַציע.

שבת איז דער פּראָצעס נאָכאַמאָל בעטראַכט געוואָרען דורכ'ן וואַרשאָווער אַפּעלאַציע-געריכט און עס איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער זעלבער אורטייל פון לאָדזער געריכט.

צווישען פּוילען און ארץ-ישראל זאָלען אנגע-קניפּט ווערען ענגע האַנדעלס-בעציהונגען

(ענדע פון זייט 3)

פון דעם דאָזיגען שטאַנדפּונקט טאַקע איז פּוילען פאַראינטערעסירט אין ארץ-ישראל, מחמת דאָס דאָזיגע לאַנד דאַרף אויפנעהמען די יודישע עמיגראַ-ציע פון פּוילען. דאָס וויכטיגסטע מאַ-טעריאַל, און וועלכען א"י נויטיגט זיך, דער מענשען-מאַטעריאַל קומט על פּי רוב פון פּוילען. גרויסע טיילען פון פּוי-לישען יודענטום האָבען צו קומען קיין ארץ ישראל און פּאַלעסטינא האָט אַוודאי אויף זיי צו ווארטען.

וואָס שייך די האַנדעלס-בעציהונ-גען מיט פּוילען, שטרייכט ד"ר הויזנער אונטער, אז פון ערשטען מאָמענט, ווען ער איז געקומען קיין א"י, האָט ער גע-שטרעבט דערצו, אַז אין דאָזיגען לאַנד זאָל געשאַפען ווערען דער צענטער פאַר בעדינגען דעם גאַנצען נאָהענטען מזרח מיט פּוילישע סחורות. די דאָזיגע אי-דעע ווערט לאַנגזאַם פערווירקליכט. עס זענען שוין פעראַן איניגע האַנדעלס-הייזער אין תּל-אביב. וואָס שטעהען אין האַנדעלס-בעציהונגען מיט מצרים, סיריען און איראַק. די דאָזיגע שריט קענען אָבער בעדייטענד פערבריי-טערט ווערען. ה' הויזנער איז מסכּים, אַז דער יסוד פון די האַנדעלס-בעציהונגען צווישען ביידע לענדער, דאַרף זיין: נעגענזייטיגער סחורה-אויסטויש. אָבער דאָס אויסקשפּעלען אַלס בעדינגונג לגבּי פּוילען קען מען נישט, ווייל א"י דאָס נישט געשטעלט, אַוועלכע בעדינגונגען די אַנדערע לענדער. פון וואַנען זי אימפּאָר-טירט סחורות. דאָס פּוילישע האַנדעלס-מיניסטעריום בעציהט זיך מיט ספּעציעלער סימפּאַטיע צו דער ארץ ישראל פּראָדוקציע. אַלס בעווייז קען דינען דער פאַקט, וואָס די פּוילישע רעגירונג האָט געקויפט גרויסע טראַנספּאָרטען ארץ ישראל טאַבאַק. אַ דאַנק די בעמי-הונגען פון דער פּוילישער מאַכט זענען די טראַנספּאָרט-בעדינגונגען צווישען א"י און פּוילען בעדייטענד פערבעסערט געוואָרען. אַזוי ווייט, אַז אַנשטאָט 9 פּראָצענט פון ווערט פון דער סחורה, וואָס עס האָבען פריהער אויסגעמאַכט די טראַנספּאָרט-הוצאות פון ארץ-ישראל קיין פּוילען, בעטרעפען היינט די טראַנספּאָרט-אויסגאַבען נאָר 4 פּראָצענט פון סחורה-ווערט.

היינט צו טאָג קען מען שוקען דורך טריעסט ארץ ישראל פּאָמעראַנצען קיין פּוילען, וועלכע קומען אַן אויפ'ן בעס-טימונגס-אָרט אין פערלויף פון 6 טעג. די פּוילישע רעגירונג איז זעהר פּראַני-טערעסירט דערין, אַז די אויסלאַנדע-רער פון פּוילען זאָלען זיך איינפונדע-ווען אין ארץ ישראל, און דעריבער איז פערשטענדליך, אַז די ברייטע פּוילישע עפענטליכקייט און די רעגירונג שטרע-בען איינצושטעלען וואָס ענגערע בעצי-הונגען צווישען די דאָזיגע צוויי לענ-דער.

צום סוף ערקלערט ד"ר הויזנער, אַז ער רעכענט מיט'ן ה' הוסיין פּאַהרען אַם בקרוב קיין פּוילען, וואו זיי וועלען זיך בעמיהען איינצושטעלען נאָך ענגע-רע בעציהונגען צווישען די ביידע לענ-דער.

אַ יודישע פרוי, וואָס איז די הערשערין פון פירשטענטום ליכטענשטיין

(ענדע — זייט 3)

אזהר עפּעס

לויט די עסטרייכישע היראַטס-געזע-צען קען אַ קריסטליכער מאַן הייראַטען מיט אַ יודישער פרוי, אָדער אַ קריסט-ליכע פרוי קען הייראַטען מיט אַ יודי-שען מאַן מיט אַלע געזעצליכע חתונה צערעמאָניעס אין קירכע ביים גלח, און מען דאַרף דערביי נישט בייטען די רעֶ-ליגיע. די רעליגיעזע צערעמאָניעס גילי-טען דאַן בלויז פאַר איין צד פון די, וואָס הייראַטען אין קירכע, ד. ה. בלויז פאַר דער קריסטליכער כּלה, אָדער דעם קריסטליכען חתן.

ווען דעם פירשטס אַריסטאָקראַטישע מחותּנים האָבען זיך דערוואוסט, אַז די פרוי גוטמאַן האָט זיך נישט גע'שמד'ט און ווייל זיך נישט שמד'ן אויך, איז גע-וואָ"ן אַ גרויסער סקאַנדאַל. פיל האָבען פערלאָזען די קירכע. אַנדערע קרובים האָבען געענומען טענה'ן מיט דעם 80-יעהריגען חתן, אַז ער זאָל זיין פירשט-ליכע פאַמיליע נישט אַנטוען קיין חרפּה און נישט הייראַטען מיט אַ יודישער פרוי. עס האָט אָבער נישט געהאָלפען. דער 80-יעהריגער חתן האָט נישט גע-וואָלט אָפּלאָזען דעם שידוך.

די חתונה איז, אַלזאָ, טאַקי פאָרגע-קומען אין דער קירכע, אָבער צו דער גלענצענדער „הייראַט-פּאַרטי". וועלכע איז דעמאָלט פאָרגעקומען אין די כאַ-לאַנען פון דעם אַריסטאָקראַטישען ווי-נער האָטעל „אימפּעריאַל", זענען אַלס פּראָטעסט די קריסטליכע אַריסטאָקראַ-טישע מחותּנים און קרובים פון דעם פירשט נישט ערשינען. עס זענען אָנ-וועזענד געווען בלויז די יודישע מחו-תּנים פון כּלה'ס צד.

דער פירשט איז געזעסען אויבען אָן ביים טיש מיט זיין יודישער פרוי און אַרום זענען געזעסען די יודישע מחו-תּנים. בלויז איין איינציגער קריסטלי-כער מחותּן איז געווען אַנוועזענד. דאָס איז געווען דער גראַף אַדאַלבערט שטערנבערג, אַ בעקאַנטער יודען-פריינד, ער האָט זאָגאַר צוריק מיט יאָהרען גע-שריבען אַ בוך, אין וועלכען ער האָט בעקעמפט די אַנטיסעמיטען.

גראַף שטערנבערג האָט געהאַלטען אַ רעדע און אין שאַרפע ווערטער גע-טאַדעלט די קריסטליכע אַריסטאָקראַ-טען, די קרובים פון פירשט ליכטענ-שטיין, וועלכע האָבען פערלאָזען די קירכע און זענען נישט געקומען צו דער „פּאַרטי".

— די יודען — האָט ער געזאָגט אין זיין רעדע — שטאַמען אָפּ פון אַ פיל גרעסערען אַריסטאָקראַטישען יחוס; פון סאַמע קעניג דוד המלך און פון שלמה המלך. און וועלכען ווינער אַריס-טאָקראַט קאָן דאָס נישט אָנשטעהן דוד המלך און שלמה המלך? מיר, אַריס-טאָקראַטען, זענען שטאָלץ — האָט ער געזאָגט — מיט אַזאַ אַלטען עלט-ערע-ליגען יחוס, ווי דער יודישער יחוס א. ז. וו.

— און די אָרדען פון די האַבּסבורגער הערשער איז אויך געפאַלען יודיש בלוט — האָט דער יודען פריינדליכער גראַף צוגעגעבען.

דער פירשט אַלאָיס ליכטענשטיין איז אַפּגעפאָהרען פון ווין צוריק אין זיין מלוכה ליכטענשטיין, וואו ער לעבט אוצט גליקליך און צופרידען מיט זיין יודישער פרוי דאָראַ (דבורה) גוטמאַן, וועלכע רופט זיך פירשטין ליכטענשטיין, די שטאַמט פון גאַליציען.

מ—ת

לעזט! אַכטונג! אַכטונג!
קאָנקורענץ-פּרייזען!

כּדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ד' פּובליקום צו בעקו-מען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּריי-זען אין מיין פאָטאָגראַפישען אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:

12 שטיק	(„Express pictures")	זל. 2
6 „	פּאַסט-פאָטאָגראַפיעס	„ 2
6 „	פּאַסט- „ ברוין	„ 6
6 „	„ אויף זייד	„ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאַסט-פּאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אַכטונג

אַן אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!

ס'הערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַה-מען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען

קומט און איבערציוגט אייך!

מיט אַכטונג

„PARISIEN"

קונסט-אַנשטאַלט
פּראַנצישקאַנער 30.

דרוקזאַכען אַלערליי

ווערען שנעל און פּראָמפּט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און נייעסטע שריפט אויסגעפערטיגט ביליג

קלעפּסידרעס

ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט אין דער גאַנצער שטאָט

בוכדרוקערײ
ע. און מ. האַמבורסקי
פּיעטריקאָווער 16, טעלעפאָן 100-47

לעזט און אַבּאָנירט
לאָדזער טאַגעבלאַט

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שוויסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

אינזש. אורי גליקליך וואָרענט, אַז

איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בע-שליסט צו קויפען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט אין אַרטיקעל פיל דער טעכנישער בראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט צו אונז

מיר האָבען די גענעראַל-פערטרעטונג פון פערשידענסטע ערשטקלאַסיגע, וועלט-בערימטע אויסלענדישע פאַבריקען און דע אויסשליסליכע רעכט צו פערקויפען זייערע אויסאַרבייטונגען אין פויל

איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט
און בעשליסט צו קויפען

שוין גנוצטע לאָקאָמאָ בילען, מאָטאָרן, אויטאָמאָבילען אָדער פער שידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בראַנזשע,—
בעראַט זיך צוערשט אומבעדינגט מיט אונז

אונזערע אינזשינערן, ערפאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געביטען, וועלען אייך געבען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גע-נויער אויספּראָבירונג און איבערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.

מיר שטעלען גלייכצייטיג אייך פערטרעטער אין אַלע פונקט פון דער פּוילישער רעפּובליק. מיט אָפערטען קענען זיך ווענדע נור פערזאָנען מיט פעראורטיילזאָזער פערגאַנגענהייט, וואָס בע זיצען אנטשפּרעכענדע בעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע ענערגישע און רעפּרעזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטנישע זענען געווינשט.

מיר ליפערן דאָס בעסטע אויף מעגליכסט גוטע בעדינגונגען.

ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אַן ריזיקאָ וועט איהר האָבען בײדייטענדע געלד געווינסען:

Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. —— Tel. 36-76.

חדשה בספרות העברית!

יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד במינו, המעניך, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם

„המוסיקה בכתבי הקדש, בתלמוד ובקבלה"

מאת י. קיהן

הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה. מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשינו אצל המחבר
J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

קלויזועס — און — זאַבעזפּיעטשעניעס
אויף אַלע שטעט אין פּוילען
ערלעדיגט אַמשנעלסטען דאָס רעכטס-קאָנסולטאַנטען-ביוראָ
„אַרגוס", 36 זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

אַן ערשטקלאַסיגע קראַפט

פון זאַפאַרט געזוכט פאַר אַ מעכאַנישע ווע-בעריי (ענגלישע קאַרד-שטיהל) אויפציזוכען קונים און פּינקטליכע אויספיהרונג פון לוין-אַרבייט. בעפאָרצוגט ווערען די, פון פאָסטען, אָדער לעצטענס, וואָס זענען ג ווען בעשעפטיגט ביי דער אַרט אַרבייט. אָפערטען מיט'ן אָנגעבען פון ביזאַהעריגער טעטיגקייט אָבצוגעבען אין אַדמ. פון „לאָדזער טאַגעבל." אונטער „K. L. 180"

אַ האַלב לאָקאַל

פּראָנט, פּאַרטער, אין צענטרום, מיט ביוראָ-איינריכטונג, שרייב - מאַשין און טעלעפאָן, זאָפאָרט צו פערדינגען.
אָנצופרעגען טעלעפאָן 108-47.
364

שוין ערשינען דער יולי-נומער

פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען

אילוסטרירטער „פּוילישער מאַנטשעסטער"

אונטער דער רעדאַקציע פון אַלי באַרוכין

מיט אַרטיקלען פון: ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער קאָנסול מאַקס קאָהן, סטאַניסלאַוו ליטערבאַך, יוליאַן טובים, אָסקאַר בערמאַן, נ. שפעט, אלי באַרוכין, ברונאָ ווינאַווער, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעווסקי, מאַגיסטער יוזעף ליטווין, י. האַנע-מאַן א. א.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 75 גראָשען.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבער-אַרבייטע איך אויף גאַנצליך ניי. געדענקט די אַדרעס:

פאַר נאָר 2.50 זל.

23 זאַוואַדזקאַ 23

בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פּיינער אויספערטיגונג 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל.

„TOLA"

ספּאָרט-קורזענער עלעגאַנטער

ל. סאָמער

פּאָמאָרסקאַ 14, טעל. 62-83

וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאַריזער, לאָנדאָנער און ווינער אַטעליערס פּראַנצויז 2-טער שטאָק. נעמט אָן אַלע אַרט קראַנקע צו יעדע צייט

לעזט און אַבאָנירט „לאָדזער טאַגעבלאַט"

צוליב דעם וואָס איך בין געוואָרען אַריינ-געפיהרט אין אַ טעות דורך מאַכען די מאַטראַ-צען פאַר ה' נאַשעלסקי, דריק איך אויס דער כערוואַלטונג פון טאַפּעצירער-צעך אין לאָדז מיין גרעסטען בעדויערן און איך פערזיכער, דאָס אין דער צוקונפט וועט אַזעלכעס מעהר נישט פּאַסירען.

(—) דוד פּאַקולאַ.

1 איבערלאַק-נייער-ין

2 טריקאָ-נייערינס, 1 אויספערטיגערין, קוואַלי-פיצירטע, ווערען פון זאָפאָרט געזוכט. מעלדען זיך: שלאַמקאָוויטש, צעגעלניאַנאַ 47, רעכטער איינגאַנג, 2-טער שטאָק.
267

ההולך בתומילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאָס רע-יעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ פון ה'

מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, ג ע-וויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזו-לעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאַנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבער-זעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אַפּילו דעם וואָס קען נאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.

זאַוואַדזקאַ 19 פר. 1 שט.

בעזהש"ית

מודעה רבה לאורית'א

הנני מודיע בשער בת רבים שיצא לאור עולם הס'

„נפלאות הסבא קדישא"

מר"כק אדמו"ר הר"הק המפורסם בכל קצוי תבל רשכבה"ג מרן ר ישכר בער זצ"ל מראדאשיץ,

בו יסופר נפלאות, ות"ת, ושיחותיו ומדרגותיו הנוראים מופת העצומים, אשר קדש בהם שם שמים ברבים, וכל קורות ימי חיי. מטרם התגלותו עד יום הסתלקותו, אשר נפש הקורא יתענג בהו עונג רוחני, ויתלהב לבו לעבודתו ית"ש, ע"כ כל מי שלא זכהבן צדין משכו וקחו לכם ברכה לתוך בתיכם, וזכות הצ"הק המובאים נתוך הספר יעמד לנו שנזכה להרמת קרן ישראל במהר הולגאולה שלמה ובנין ציון וירושלים בב"א.

הצעיר ראובן חיים אלכסנדר
בהר"הח מו"ה יוסף יהודא ז"ל מראדאשיץ
לאָדז, קאַמיענאַ 17

הערה: גם התמונה של הר"הק הנ"ל יש להשיג אצלי.

בעמערקונג: אַזוי ווי ס'האָט איינער אַרויסגעגעבען מעשה-ביכלעך פון אד"רמו הק' ר' אליעזר דוד זצ"ל מראַדאשיץ, און פון פאָרענט שטעהט אַ בילד, זאָל מען וויסען, אַז עס איז פולשטענדיג ליגענד, און עס איז אהן ערלויבניש פון הרבנים הצדיקים שליט"א מראַדאשיץ. מען איז איהם מזהיר מהיום והלאה זאָל אַזעלכעס נישט פּאַסירען, בפקודת בני הרה"ק מראַדאשיץ זי"ע הנ"ל.

אַדרעס שלי: R. Czarnicha, Łódź, Kamienna 17

הספר וגם התמונה להשיג גם במסחר הספרים „ראטינבערג" לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 31

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible] לאָדז—3.50 [illegible] פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 50% טייערער. [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski

Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.